KANDIDATUPPSATS I BIBLIOTEKS- OCH INFORMATIONSVETENSKAP
AKADEMIN FÖR BIBLIOTEK, INFORMATION, PEDAGOGIK OCH IT
2026

”Hvorfor ikke gøre brug af mig, nu jeg er her?"

Skolebibliotekarers narrativer om praktikfællesskaber og arbejdsforudsætninger på svenske skolebiblioteker

PETRINE LADEGAARD NYLANDER

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

© Petrine Ladegaard Nylander
Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna uppsats
– helt eller delvis – är förbjudet utan medgivande.

Svensk titel:	"Varför inte utnyttja mig nu när jag är här?": Skolbibliotekariers narrativer om praktikgemenskaper och arbetsvillkor i svenska skolbibliotek
Engelsk titel:	"Why not use me now that I'm here?": School librarians' narratives about communities of practice and working conditions in Swedish school libraries
Författare:	Petrine Ladegaard Nylander
Färdigställt:	2026
Abstract:	This study explores the narratives of school librarians around their work situation in context of new Swedish legislation requiring school libraries to be staffed. Five semi-structured interviews have been conducted and gone through narrative analysis based on Etienne Wenger's theory of communities of practice and Judith Butlers definition of performativity. The findings indicate that both inexperienced school librarians in newly established positions and more experienced school librarians experience similar difficulties in their day-to-day work. These difficulties were often in relation to collaboration and the practice community at school, leading to an experience of an increased need to gain recognisability by performing their professional identity. Furthermore, the school librarians' view on the legislation change was found to reflect their narrative around their role and responsibilities as a school librarian.
Nyckelord:	Skolbibliotek, skolbibliotekarie, narrativ, praktikgemenskap, professionell identitet

Indholdsfortegnelse

1 INDLEDNING 1

1.1 PROBLEMFORMULERING 2
1.2 FORMÅL OG FORSKNINGSSPØRGSMÅL 3
1.3 AFGRÆNSNINGER 3

2 BAGGRUND 5

2.1 SKOLEBIBLIOTEKET I TAL 5
2.2 FORMÅLET MED SKOLEBIBLIOTEKET 5
2.3 DEN NYE LOVGIVNING 6

3 TIDLIGERE FORSKNING 8

3.1 SAMARBEJDE PÅ TVÆRS AF PROFESSIONER 8
3.2 SKOLEBIBLIOTEKARERS IDENTITET OG FAGLIGHED 10

4 TEORETISK RAMMEVÆRK 12

4.1 PRAKSIS OG PRAKSISFÆLLESSKABER 12
4.2 IDENTITET OG MENING I PRAKSISFÆLLESKABER 13
4.3 PERFORMATIVITET 14

5 METODE 16

5.1 SEMI-STRUKTURERET INTERVIEW 16
5.2 UDVALG 16
5.3 NARRATIV ANALYSE 18

6 ANALYSE 20

6.1 DE FEM INTERVIEW 20
6.2 AT ARBEJDE SOM SKOLEBIBLIOTEKAR 23
6.3 SAMARBEJDE MED LEDELSE OG LÆRERE 24
6.4 NARRATIVER OM SKOLELOVEN 27

7 DISKUSSION 31

8 KONKLUSION 33

REFERENCER 35

BILAG 1: INTERVIEWGUIDE

BILAG 2: SAMTYKKEBLANKET

1 Indledning

En ny virkelighed opstod i det svenske skole- og biblioteksvæsen i 2025. En ny lovændring trådte i kraft. Nu er det ikke nok med et fysisk biblioteksrum på eller i nærheden af skolen, nu skal biblioteket også bemandes af personale med relevant uddannelsesbaggrund (*Skollag (2010:800)*, kap. 2, § 24 d).

Det starter i 2021, hvor der i Sverige færdiggøres en offentlig udredning i Utbildningsdepartementet. Under en årrække har man arbejdet på et forslag til, hvordan man kan tydeliggøre skolebibliotekets udformning og formål (Skolbibliotek för bildning och utbildning, 2021). Det er dette, der i 2025 leder til lovkravet om bemanding på skolebibliotekerne i en grad, der gør det muligt at leve op til de krav og opnå de mål, som fremsættes i skoleloven, biblioteksloven og hver enkelt kommunes biblioteksplaner. Alt dette i supplement til tidligere lovgivning fra 2010, der stiller krav til, at alle skoleelever i grundskole, gymnasium og privatskoler har adgang til et skolebibliotek(Skollag (2010:800)).

At følge udviklingen i situationen og effekterne af denne seneste lovændring er spændende nok i sig selv i en svensk kontekst; hvad sker der, når alle kommuner pludseligt og på samme tid skal bemande skolebiblioteker, og hvordan ser den omvæltning ud på de skoler, der ikke tidligere har haft bemandet deres skolebibliotek? Men samtidigt kan Sverige også ses som et muligt foregangsland på området, da denne form for bemandingskrav ikke udbredt og ikke findes hos nabolandene. På denne måde giver konklusionerne og resultaterne fra denne satsning også det også et indblik i og potentiel grobund for lignende satsninger, der kan bruges uden for Sveriges grænser, hvor der på nuværende tidspunkt ikke findes lovkrav om bemanding på skolebibliotekerne. For eksempel i et land som Danmark, der bevæger sig i same retning som Sverige i forhold til prioritering af skolebiblioteket og dets rolle i uddannelse og læring, om end i langsommere tempo. Her fik man i 2025 en ny lovgivning på folkeskoleområdet (Lov om ændring af lov om folkeskolen og lov om biblioteksafgift, 2025), der i høj grad ligner den, man gennemførte i Sverige i 2010. En lignende situation ses med Norges lovgivning på området, der sikrer elevers adgang til bibliotek i skoletiden, men ingen krav har til bemanding(*Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) - Lovdata*). Eller i Finland, hvor der på nuværende tidspunkt ikke er noget lovmæssigt krav til eksistensen af skolebiblioteker overhovedet (*Lag om allmänna bibliotek | 1492/2016 | Lagstiftning | Finlex*).

Blandt dem, som bliver tydeligst påvirkede af en lovændring som denne, er de, der skal arbejde med den i praksis. De, der arbejder på skoler og i skoleledelser, der nu skal forholde sig til at helt ny gruppe af medarbejdere i undervisningen og på skolen, og de, der skal påtage sig disse nyligt opståede stillinger og arbejdsopgaver. Hvad har de af oplevelser og tanker om der arbejdssituation, som de befinder sig i?

Dette studie vil beskæftige sig med skolebibliotekarernes oplevelser af de omstændigheder, de arbejder under, herunder adgang til resurser og de forventninger, der stilles til deres arbejde i en social kontekst. Formålet er at undersøge, hvorvidt den seneste lovændring, der blandt andet gør det til at lovkrav at have bemanding på alle skolebiblioteker, og den opmærksomhed, den afspejler fra politisk side i skolebiblioteket og specifikt effekterne af skolebibliotekarens arbejde, smitter af på den virkelighed, som skolebibliotekarerne arbejder i. Med dette menes der både i forhold til eksempelvis kommunen og skoleledelse, der begge er med til at sætte de officielle rammer for

skolebibliotekarens stilling og arbejde, men også samarbejdet med andre professioner, hvoraf skolelærerne er den største gruppe.
Samtidigt vil dette projekt også kigge nærmere på, hvordan skolebibliotekarernes narrativer om sig selv, deres identitet og forudsætninger på arbejdspladsen reflekteres i deres syn på og oplevelse af lovændringen, næsten et år efter den trådte i kraft.

1.1 Problemformulering

Baggrunden for lovændringen og kravet om bemanding på skolebiblioteker landet over er det, der fra regeringens side omtales som læsekrisen. I oplæg til vedtagelse af lovændringen fremhæves statistik fra de internationale test PIRS og PISA, der viser, at elevers læseevner og læseforståelse har været faldende de seneste år. 24 % af de 15-årige skoleelever opnår ikke det, der anses som et basalt læseniveau, når de testes i PISA-test (*Stärkta skolbibliotek (Proposition 2023/24)*).

Den tidligere forskning på området viser en række tilbagevendende udfordringer for skolebibliotekarer, der er med til at gøre arbejdet sværere. Udfordringer omkring samarbejde med andre professioner, manglende forståelse for skolebibliotekarens rolle og faglige baggrund er gennemgående temaer her (Centerwall, 2019, 2022b; Colvin & Croft, 2024; Farmer, 2019, 2020; Folkesson, 2007; Merga & Mat Roni, 2025). Hvis disse udfordringer også opleves hos de bibliotekarer, der ansættes under den nye lovgivning, må man ligeledes kunne forvente, at dette kan påvirke effekten af skolebibliotekarens arbejde. Forventer man, som det insinueres i oplægget til lovændringen (*Stärkta skolbibliotek (Proposition 2023/24)*), at bemanding af skolebibliotekerne kommer til at have en positiv effekt på elevernes læseevner, må man ligeledes forvente, at de udfordringer, som skolebibliotekarerne oplever i deres daglige arbejde, også kommer til at påvirke den effekt.

Dette bliver yderligere relevant i den videre udvikling i praksis, som har sattes i gang med den førnævnte lovændring. Skolerne er ikke færdige med at bemande de stillinger, som er opstået som følge af lovkravet, og hvis omstændighederne omkring og effekten af disse skal være optimale, er det relevant at se på, hvordan jobbet ses og opleves i praksis af dem, der på nuværende tidspunkt er blevet ansat i disse nye stillinger. Det samme kan ses som relevant, når man skal forsøge at gøre disse stillinger attraktive på et arbejdsmarked, hvor der de seneste år har været tale om en mangel på kvalificeret arbejdskraft (Hansson et al., 2018).

Den grundlæggende ide til dette projekt opstod som følge den mængde af offentlig italesættelse af og debat om ændringen af skoleloven i tiden inden den trådte i kraft, både inden og efter offentliggørelsen af den og dens indhold. Særligt to grupper vakte min interesse: De, der i forvejen arbejder på skolebibliotek og har erfaring med jobbet, og de, der er nye i bibliotekarrollen og må træde til at for dække det øgede behov for kvalificeret arbejdskraft til skolebibliotekerne, der opstår, når loven pludseligt kræver bemanding, hvor det ikke har været der før. Oplever de generelle udfordringer med at udføre jobbet som skolebibliotekar, opnås de mål, som lovændringen havde til formål at løse, ikke.

1.2 Formål og forskningsspørgsmål

Formålet med dette studie bliver at undersøge og synliggøre narrativer om professionel identitet og forudsætninger for arbejdet på skolebiblioteket hos dem, der lever det i praksis: Skolebibliotekarerne. Studiet vil forsøge at fange skolebibliotekarers perspektiver og oplevelser med overgangen til den nye skole- og bibliotekslov, og gennem deres narrativer om sig selv og deres forudsætninger for arbejde, med teoretisk udgangspunkt i Etienne Wengers teori om praksisfællesskaber og Judith Butlers begreb performativitet. I teoriafsnittet vil jeg argumentere for, at skolen som arbejdsplads kan ses som et praksisfællesskab, altså et socialt fællesskab med et fælles mål og kultur, som skolebibliotekaren træder ind i og skal navigere, når de begynder deres arbejde på skolen.

Forskningsspørgsmålene lyder således:

1. Hvordan italesætter skolebibliotekarer deres arbejdsforhold og deltagelse i praksisfælleskab med andre medarbejdere på arbejdspladsen?
2. Hvad karakteriserer skolebibliotekarernes narrativ om dem selv og deres professionelle rolle og identitet?

3a. Hvilke narrativer om ændringen i skoleloven og effekterne heraf fremgår?
3b. Hvilken rolle spiller disse narrativer i skolebibliotekarernes fortællinger om deres daglige arbejde?

Mens tidligere interviewstudier bidrager med viden om skolebibliotekarers oplevelser med arbejdet og udfordringer med samarbejde og identitetsskabelse, afsøger dette studie et hul i eksisterende viden på området. Det omhandler disse tidligere beskrevne udfordringer i kontekst af et krav om bemanding på alle skolebiblioteker, og de forudsætninger, disse nye skolebibliotekarer skal arbejde under. Mens store dele af den tidligere forskning er udført med tematiske analysemetoder, har jeg i stedet valgt at udgå fra en narrativ analysemetode. Til forskel fra den tematiske analyse, der kategoriserer indehold, vil jeg i stedet fokusere på, hvordan disse temaer italesættes og hvordan dette bruges til at skabe sammenhæng og mening hos de adspurgte skolebibliotekarer. På denne måde kan dette studie bidrage med kundskab om skolebibliotekarers narrativer omkring deres arbejdsidentitet og de sociale og praktiske forudsætninger for deres arbejde, og hvordan dette afspejler sig i og påvirker der syn på effekterne af ændringen i skoleloven, et år efter denne trådte i kraft.

1.3 Afgrænsninger

Loven, der stiller krav til eksistensen af skolebiblioteker og bemanding af disse, gør sig gældende for elever i grundskolen, specialskoler, sameskolen, gymnasiet og alle tilpassede grundskole- og gymnasieuddannelser (*Skollag (2010:800)*, kap. 2, § 24 a). Dette projekt beskæftiger sig dog kun med offentlige grundskoler. Dette handler i første omgang om at skabe en rimeligt sammenligningsgrundlag. De valgte skolebibliotekarer varierer i erfaring og deres arbejdsforudsætninger varierer i relation til størrelse af kommune og skoler, de arbejder i og på, og hvorvidt deres stilling er ny eller har eksisteret i længere tid. Jeg vurderede derfor, at det potentielt ville mudre billedet, hvis der også skulle inkluderes flere skoletyper.

Derudover er den offentlige grundskole den klart største gruppe af skoler, som er inkluderet i loven. Det er derfor også på disse skoler, at langt de fleste nye skolebibliotekarer skal ansættes og er blevet ansat.

2 Baggrund

2.1 Skolebiblioteket i tal

I 2025 udgav Kungliga biblioteket skolebiblioteksstatistik for de svenske skolebiblioteker fra 2024, altså inden ændringen af skoleloven trådte i kraft. Statistikken er indrapporteret af repræsentanter for hvert enkelt skolebibliotek. Ud af 6510 skoler findes der 4325 skolebiblioteker som deles mellem 5533 skoler. Den indsamlede statistik viser, at 76 % af skolebibliotekerne i 2024 havde en form for bemanding, og at dette i gennemsnit lå på 11 timer om ugen per skole. I praksis varierer dette tal dog mellem alt fra 40 timer om ugen til 1. Af de 2589 skolebibliotekarer, der besvarede spørgsmål om personale og bestand, svarede omtrent halvdelen, at bemandingen på skolebiblioteket havde en uddannelsesmæssig baggrund indenfor biblioteks- og informationsvidenskab (Kungliga Biblioteken, 2025).

Dette er et billede, som også tegnes i Gärdéns forskningsoversigt *Skolbibliotekets roll för elevers lärande*, der dækker perioden 2010-2015, hvor mindre lokale og regionale undersøgelser løftes frem, der alle viser stor variation i skolebibliotekets form, tilgængelighed og bemanding (Gärdén, 2017, s. 25-27).

2.2 Formålet med skolebiblioteket

Allerede i 1911 italesætter bibliotekspioner Valfrid Palmgren et behov for skolebiblioteker, der fungerer separat fra folkebibliotekerne, og arbejder specifikt med læring og uddannelse. Hun fremhæver, at hun oplever biblioteket som centralt for dannelse og uddannelse:

> Tvärtom synes man — om man får döma af uttalanden från såväl lärare som lekmän vid möten och sammankomster af olika slag — allt mer och mer ansluta sig till den redan af Siljeström uttalade åsikten, att biblioteket, om rätt ordnadt och rätt begagnadt, knappast är mindre viktigt än skolan. (Munch-Petersen, 1911, s. 161)

Året efter Palmgrens udredning, som blev bestilt af staten i 1909, ligger resultatet af denne som grundlag for en bibliotekslov, der ligeledes fremhæver vigtigheden af tilgængeligheden til skolebibliotek, og gør det muligt for kommuner at få økonomisk støtte til sat drive skolebiblioteker (*KOMMUNALA BIBLIOTEK, SKOLBIBLIOTEK (Statens offentliga utredningar 1912*). I 1996 kom den første moderne bibliotekslov, der blandt andet fastslog kommunerne som ansvarlige for folke- og skolebibliotekerne, og at disse har pligt til at tilgængeliggøre omkostningsfri litteratur til funktionsnedsatte, etniske minoriteter og børn og unge, med det formål at fremme sprogudvikling og stimulere læsning (*Bibliotekslag (1996:1596*). Siden 2004, hvor en lovændring gennemførtes, har det været et krav, at alle biblioteker, herunder skolebiblioteket, styres gennem en egen biblioteksplan eller inkluderet i, i dette tilfælde kommunens, generelle biblioteksplan (*Bibliotekslag (1996:1596*), § 7 a). Siden da har dette været den grundlæggende måde for hver enkelt kommune at definere, hvilke behov, der findes for skolebiblioteker i deres lokalområde, hvordan skolebibliotekerne specifikt skal udformes og hvordan de skal evalueres.

I 2010 blev skolebiblioteket gennem en ny skolelov til et lovkrav: Alle skoleelever i Sverige skulle nu have adgang til skolebibliotek (Skollag (2010:800)).

Igennem skolebiblioteksforskningens lange tradition, har der tegnet sig et klart billede af skolebibliotekets positive indflydelse på elevernes præstationer og faglige udbytte. På skoler, hvor der findes et skolebibliotek, klarer eleverne sig bedre fagligt, har bedre læsefærdigheder, bedre forståelse for kildekritik og informationssøgning og opnår større læselyst og motivation, viser Gärdens forskningsoversigt (Gärdén, 2017, s. 15-23). Dette gør sig dog sig dog som udgangspunkt kun gældende på bemandede skolebiblioteker, der anses som værende velfungerende. Dette indebærer tilgang til nødvendige resurser, samarbejde med lærere og integration af skolebiblioteket i undervisningen. Til gengæld konkluderes det, at grundlaget for de svenske skolebiblioteker er svagt. Dette på trods af forstærkningen af lovgivningen med lovkravet om tilgængelige skolebiblioteker for alle. Undersøgelser af efterlevelsen af loven viser store mangler i tilgængeligheden og udbredelsen af skolebibliotek, samt manglende forståelse for skolebiblioteket og skolebibliotekarens arbejdsområder og de mulige positive effekter heraf (Gärdén, 2017, s. 24-25). Dette kan ses i konteksten af den relevante lovgivnings uspecifikke ordlyd, og kommunernes muligheder for gennem biblioteksplaner at tilpasse omfang og form på deres skolebiblioteker på godt og ondt.

Skolebiblioteket i dag er en særlig instans. Som bibliotek er det beslægtet med folkebiblioteket i sine grundlæggende måder at være og fungere på. Placeret på skolen bliver skolebiblioteket dog også en del af det pædagogiske arbejde. Mens skolebiblioteket som koncept begyndte med principper ikke langt fra folkebibliotekets om fri adgang til kultur og læring, er det med tiden i højere og højere grad blevet præget af praktikkerne i skolevæsenet og involveret med de andre professioner og arbejdsgrupper, der findes på skolen. Således handler skolebiblioteket i dag ikke kun og tilgang til kultur og læring gennem litteratur. I stedet er skolebiblioteket og skolebibliotekaren i højere grad involveret i undervisningen, både direkte og indirekte, i samarbejde med skolens lærere (Centerwall & Schultz Nybacka, 2022).

2.3 Den nye lovgivning

Nye ændringer i den svenske skolelov og bibliotekslov trådte i kraft 1. juli 2025 (Skollag (2010:800)). Bag om disse lovændringer lå et ønske fra politisk side om at håndtere den såkaldte læsekrise, som har ramt det svenske skolevæsen i form af udbredte læsevanskeligheder og manglende læseforståelse hos svenske skoleelever(Stärkta skolbibliotek (Proposition 2023/24, 2024(, s. 59). Lovændringen gør det nu til blandt andet til et krav, at alle skolebiblioteker er bemandede af uddannet personale, i et omfang, der kan leve op til målsætningerne for skolebiblioteket, som samtidig ændres til at inkludere at fremme elevernes læsende og medie-og informationskyndighed (Skollag (2010:800) kap. 2, §24 b og §24 d).

Samtidigt kan lovændringen både ses som resultatet af et øget fokus på skolebibliotekarens arbejde og effekterne heraf, og som noget, der har muligheden for at skabe yderligere opmærksomhed på skolebiblioteket.

Formålet med dette har fra politisk side været italesat som at løfte effekten af skolebibliotekerne, dette med primært fokus på bemanding af skolebiblioteket. Det har tidligere gjortes til et krav, at skoleelever har adgang til et bibliotek i skolekontekst, men dette har været løst på mange forskellige måder rundt om i landet. Det har for eksempel tidligere været muligt at have et skolebibliotek helt uden bemanding, bemande skolebiblioteker med personer fra andre professioner (ofte lærere) eller samarbejde med et nærliggende folkebibliotek.

Det er altså stadig plads til fortolkning af, hvor meget bemanding der er nok, for at opnå målene, og hvilken karakter bemandingen skal have. Inden lovgivningen trådte i kraft, har der, som nævnt i forrige afsnit, været store forskelle på, hvordan kommuner og regioner landet over har forholdt sig til skolebiblioteket, og hvor meget tid og hvor mange resurser disse er blevet givet. De brede tolkningsmuligheder af lovændringen kan ligesom tidligere også forestilles at åbne op for, at der stadig kan være store forskelle på, hvor mange resurser, herunder arbejdstid, der tildeles hver enkelt skole, eftersom det i sidste ende er kommunerne, der skal føre loven ud i praksis.

Udover at fastsætte et krav om bemanding og adgang til skolebibliotek for alle elever, fremsættes der med lovændringen også et krav om, at alle, der driver skolebibliotek, skal have en biblioteksplan:

> **24 c §** Varje huvudman ska i en biblioteksplan precisera hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås.
>
> En kommun eller en region kan anta en särskild skolbiblioteksplan eller beskriva skolbiblioteksverksamheten i den biblioteksplan som den ska anta enligt 17 § bibliotekslagen (2013:801) (Skollag (2010:800) kap. 2).

På denne måde skal alle kommuner nu forholde sig aktivt til, hvordan og hvorfor der drives skolebiblioteksvirksomhed.

Loven udformedes efter regeringens initiativog blev generelt bakket op af de instanser og interesseorganisationer, som blev inviteret til at afgive deres synspunkt på lovforslaget (Stärkta skolbibliotek (Proposition 2023/24, 2024).

Med lovændringen opstår nye skolebiblioteker på skoler og i kommuner, hvor man ikke er vant til denne type af virksomhed, og med det opstår der ligeledes nye stillinger, og et behov for skolebibliotekarer, der ikke alene kan dækkes af dem, som allerede har erfaring med denne type af arbejde. Udover de helt nyopståede skolebiblioteker, kan lovens udformning også lede til at ændringer i de skolebiblioteker, der allerede findes; Skolebiblioteker kan flyttes fra andre lokationer, for eksempel et nærliggende folkebibliotek, til selve skolen, antallet af timer med bemanding, og dermed mulighederne for at gøre brug af skolebiblioteket og samarbejdet med skolebibliotekaren kan ændre sig, og bemandingen kan ændre karakter fra anden pædagogisk personale til en uddannet bibliotekar eller eksempelvis en lærer, der har taget kurser i biblioteksvidenskab. Dette skaber altså rammerne for en hel ny kontekst for kommunerne, skolerne og bibliotekarerne at arbejde i.

3 Tidligere forskning

Der findes en længere tradition for forskning i skolebiblioteksområdet. Dog er der de seneste år sket et opsving i skolebiblioteksforskningen, særligt den del, der behandler skolebibliotekarers perspektiver, oplevelser og identitetsskabelse. Dette gør sig også gældende blandt bachelorskrivende studenter på Högskolan i Borås. Så sent som i 2025 skrev Paulina Dahl og Ulrika Lindqvist deres projekt, der undersøgte skolebibliotekarers refleksioner omkring skolebibliotekarers professionelle identitet og skolebibliotekets legitimitet i lys af lovændringen, der på tidspunktet for studiets udførelse ikke var indført endnu (Dahl & Lindqvist, 2025). Her konkluderes det, at skolebibliotekarers identitet og skolebibliotekets legitimitet er forhandlingsbar i kontekst af den skole, de arbejder på. Særligt ledelsens opbakning og fastsætning af tydelige rammer for arbejdet med skolebiblioteket er centrale for skolebibliotekarens opfattelse af udfaldet af dette. Det konkluderes også, at de adspurgte skolebibliotekarer generelt er positivt indstillede over ændringen af skoleloven og den mulighed der medfølger for, at der bliver kastet et nyt lys og mere opmærksomhed på skolebibliotekerne og arbejdet fra de bibliotekarer, der arbejder der. De lægger op til , at lignende forskning med fordel kan udføres over tid, for at følge den reelle udvikling og effekterne of lovændringen (Dahl & Lindqvist, 2025, afsnit 6.1-6.3).

3.1 Samarbejde på tværs af professioner

Et bredt og internationalt perspektiv på skolebibliotekarers arbejdsforhold og oplevelser får man i studiet *School library professionals' perspectives on current and future workforce challenges* af de to australske universitetslektorer Margaret Kristin Merga og Saiyidi Mat Roni. Her adspørges skolebibliotekarer verden over gennem en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse om deres egne erfaringer med anerkendelse af deres fag og samarbejde med andre professioner (Merga & Mat Roni, 2025).

Over en tredjedel af de adspurgte skolebibliotekarer oplever, at lærere ikke forstår skolebibliotekarens rolle på skolen, og omkring samme andel oplever det som svært at samarbejde med lærerne om undervisningen på skolen (Merga & Mat Roni, 2025, tabel 1). Selvom over 90 % af skolebibliotekarerne oplever at have et godt samarbejde med mindst en lærer på deres arbejdsplads, oplever kun 58,7 % at have nemt ved at skabe nye samarbejder med lærerne (Merga & Mat Roni, 2025, tabel 3) og samtidigt svarer 34 % af de adspurgte skolebibliotekarer, at de ikke oplever, at der sættes pris på skolebibliotekarer generelt i det land, de bor i, og 87,6 % er usikre på fremtiden for deres profession; her nævnes blandt andet politisk udvikling, begrænsede resurser og manglende forståelse og anerkendelse som årsag for denne bekymring(Merga & Mat Roni, 2025, tabel 6).

I en svensk kontekst tegner der sig et lignende billede. I bogen *Textflytt och sökslump: informationssökning via skolbibliotek* (Alexandersson et al., 2007) beskriver Lena Folkesson, der på daværende tidspunkt var lektor ved Institutionen for Pædagogik og Didaktik ved Göteborgs Universitet, resultaterne fra et kvalitativt interviewstudie om samarbejdet mellem svenske lærere og skolebibliotekarer fra begge de to gruppers perspektiv (Folkesson, 2007). Her beskriver hun, hvordan medarbejderne på skolen ikke drøfter arbejdsfordelingen, men at skolebiblioteksper sonalet i stedet selv vurderer, hvad de tænker der behøves, så længe de ikke møder modstand for det (Folkesson, 2007, s. 75). Lærerne og skolebibliotekarerne beskrives som havende forskellige syn

på, hvordan samarbejdet skal se ud, og hvad bibliotekarens grundlæggende rolle på skolen er. Generelt defineres skolebibliotekaren af kollegerne som en, der kan håndtere og fremskaffe materiale, ikke som en resurse i direkte relation til undervisningen. Resultatet af dette bliver, at bibliotekaren primært anvendes til praktiske opgaver, mens lærerne alene står for undervisningen (Folkesson, 2007, s. 75-77). I relation til dette studie fremhæver Folkesson fem dimensioner, som er centrale for forståelsen af samspillet mellem skolebibliotekarer og lærere:

Fagkultur og identitet: Lærere og skolebibliotekarer har forskellige uddannelsesmæssige og faglige baggrunde, der påvirker måden, de hver især tænker arbejdet på. Dette kan lede både lede til konflikter og mulighed for faglig udvikling mellem de to grupper.

Mødet mellem fagkulturer: Kommunikationen mellem partner spiller en vigtig rolle i, hvordan de interagerer, og afhænger af kontekst. Kommunikation, og der igennem potentialet for samarbejde, påvirkes af normer og ubevidste antagelser.

Magtbalancen mellem lærere og bibliotekar: Her beskrives det, hvordan lærere og ledelse har en form for fagligt monopol på pædagogisk arbejde, og derfor har større bestemmelse over skolebibliotekarens arbejde end den anden vej rundt. Hver profession og faggruppe har størst magt indenfor de arbejdsområder, so anses som centrale for deres arbejde.

Biblioteksansvarets legitimitet: Her menes der, hvad der anses som relevante egenskaber og kundskaber i et skolebibliotek, både i forhold til formel legitimitet som uddannelse og reel legitimitet som pædagogiske kompetencer.

Tid og rum til pædagogiske samtaler: Og derigennem definere fælles mål og udvikle skolebiblioteksvirksomheden (Folkesson, 2007, s. 78-81).

Lignende indikationer på godt samarbejde mellem lærere og skolebibliotekarer har studiet *Successful School Librarian and Teacher Collaboration: A Phenomenology* (Colvin & Croft, 2024). Her beskrives tydelig arbejdsstruktur og inkludering af bibliotekaren, tilpasning af indsatser til specifikke undervisningsmoduler og mål, udvikling i omfang af samarbejde over tid og synliggørelse af skolebibliotekaren og dennes arbejde som fire centrale punkter i at opbygge en konstruktivt samarbejde mellem lærere og skolebibliotekarer(Colvin & Croft, 2024, s. 7-10). Denne indsigt er, på lige fod med resten af de beskrevne studier i dette delafsnit, opnået gennem kvalitative interview med skolebibliotekarer, og i dette tilfælde også med skolelærere, der arbejder sammen med skolebibliotekarer. Overordnet set konkluderes det, at tillid mellem lærere og skolebibliotekarer er kernen i et succesfuldt samarbejde, men at det alligevel oftest er skolebibliotekarerne, der må tage initiativ til samarbejdet, blandt andet på grund af passiv ledelse, travlhed blandt lærerne og manglende forståelse for bibliotekarens arbejde(Colvin & Croft, 2024, s. 10).

Universitetslektor ved Högskolan i Borås, Ulrika Centerwall, har i studiet *In plain sight: School librarian practices within infrastructures for learning* undersøgt praksissen for skolebibliotekarer, som arbejder på skolebiblioteker, der har modtaget fagforbundet DIKs udmærkelse for skolebibliotek i verdensklasse. Målet er at afsøge, hvad der gør et velfungerende skolebibliotek (Centerwall, 2022b).

Her konkluderes det, ligesom i de før beskrevne studier, at samarbejde med andre professioner, herunder oftest lærere, af skolebibliotekarerne opleves som central for mulighederne for at kunne

udføre de arbejdsopgaver, som de oplever som centrale i deres faglighed som skolebibliotekarer og udnyttelse af den/de resurser, som skolebibliotekaren er/har. I forlængelse af dette beskrives det, hvordan dette samarbejde kræver initiativ og planlægning – opgaver, der primært falder på skolebibliotekaren. I dette spiller det også en rolle, at skolebibliotekaren (i modsætning til lærerne) ofte er den eneste ansatte på skolen, der har den pågældende uddannelsesbaggrund og medfølgende kundskab og evner. Dette kan ifølge Centerwall både lede til større selvstændighed men også større usynlighed for bibliotekar-professionen på arbejdspladsen sammenlignet med lærerne, der er stærkere og tydeligere repræsenteret, hvilket stemmer overens med skolebibliotekarernes oplevelser i Folkessons studie (Folkesson, 2007).

3.2 Skolebibliotekarers identitet og faglighed

I forbindelse med hendes afhandling, har Ulrika Centerwall også gennemført studiet *Using the Butlerian concept of performativity in the analysis of school librarian identities* af Ulrika (Centerwall, 2019). Heri undersøges skolebibliotekarers arbejdsrelaterede identiteter gennem konceptet performativitet. I denne kontekst ses skolebibliotekarens identitet altså ikke som en fastlagt kendsgerning, men som noget, der skabes i praksis gennem handlinger og relationer, der udføres og deltages i af dem.

Begrebet performativitet og baggrund for dette vil blive beskrevet nærmere i det teoretiske rammeværk for dette projekt, da det også indgår som teoretisk grund for mit videre arbejde.

Grundlæggende konstaterer Centerwall, at skolebibliotekarens rolle defineres af deres adfærd, og at skolebibliotekarer hele tiden skal vise deres værdi gennem handlinger for at blive anerkendt. Også i dette studie italesættes samarbejde lærerne som central, da det fremhæves, at dette samarbejde gør dem til en del af skolens læringsmiljø, hvilket øger anerkendelsen af deres arbejde og derigennem styrker deres arbejdsidentitet. Bibliotekarer oplever, at deres arbejde ikke ses og anerkendes, så at synliggøre sig selv bliver en stor del af arbejdet.

Centerwall beskriver, hvordan skolebiblioteket, på trods af at have potentialet til at spille en vigtig rolle for elevers læringsmuligheder, ofte bliver marginaliseret i skolen, og ikke bliver inddraget i planlægning og undervisning i et omfang, der giver mulighed for at leve op til potentialet. Samtidigt sidder skolebibliotekaren i en helt unik rolle, som ingen andre på skolen har, og med en specialiseret viden, som de andre professioner på skolen ikke har samme adgang til. Modsat har skolebibliotekaren ikke samme pædagogiske udgangspunkt som lærerne har, og har heller ikke den samme direkte undervisende rolle. Det betyder i praksis, at skolebibliotekaren er afhængig af samarbejde med lærere og ledelse for at kunne udføre sit arbejde på en måde, som ikke gælder den anden vej rundt.

Forudsætningerne for en professionel identitet lægges allerede under uddannelse. I 2020 undersøgte professor i biblioteksvidenskab ved California State University Long Beach, Lesley S. J. Farmer, hvordan bibliotekaruddannelser ved Högskolan i Borås klæder fremtidige bibliotekarer på til at blive specifikt skolebibliotekarer. Farmer har, som amerikansk forsker med interesse for det svenske biblioteksvæsen og måden svenske bibliotekarer uddannes på, et interessant perspektiv som udenforstående, om end hun ikke har samme grundlæggende viden om de svenske biblioteksvidenskabelige uddannelser som tilsvarende forskere i Sverige. Hun har også tidligere beskæftiget sig med bibliotekaruddannelserne i Borås gennem et case study i 2019, hvor hun

konkluderer, at uddannelserne er for teoretisk og akademiske i sit udgangspunkt. På baggrund af hendes egne vurderinger argumenterer hun for, at uddannelsen skaber bibliotekarer, der ikke har de pædagogiske kompetencer, som er nødvendige i arbejdet som blandt andet skolebibliotekar, og som ikke er forberedte på at skulle spille denne rolle, når de kommer ud på arbejdsmarkedet (Farmer, 2019).

I studiet fra 2020, der baserer sig på et mix af metoder, forklares det, hvor der fra politisk side tidligere er gjort et forsøg på at opmuntre til ansættelse af flere skolebibliotekarer, senest i 2017 og 2018, hvor penge sattes af til at ansætte skolebibliotekarer, havde skolerne svært ved at besætte posterne (Farmer, 2020, s. 49). Her mener hun også, at uddannelsen historisk set ikke matcher de behov, der findes for at uddanne sig til den virkelighed, der findes på skolebibliotekerne, hvor man indgår som pædagogisk personale. Gennem gennemgang af blandt andet statistik og tidligere forskning på området, opnås der en indsigt, som ifølge hendes har informeret revideringen af skolen af skolens udbud af kurser og programmer indenfor biblioteksvidenskab.

4 Teoretisk rammeværk

I dette afsnit vil det teoretiske grundlag for det videre studie lægges og beskrives. Den mest grundlæggende sten i dette er Etienne Wengers teori om praksisfællesskaber, som beskrives med udgangspunkt i dets relation til identitet og deltagelsesgrader. Derefter kobles dette til Judith Butlers teori om performativitet i relation til identitetsskabelse og identitetsvedligehold, med udgangspunkt i den skolebibliotekscentrerede tolkning af teorien, som Ulrika Centerwall gjorde i sin afhandling om skolebibliotekarers praktikker (Centerwall, 2022a).

Disse teorier er udvalgt, da kan hjælpe med at belyse og analysere interviewpersonernes oplevelser og narrativer om disse igennem to relevante aspekter, henholdsvis den sociale kontekst for arbejde og samarbejde på arbejdspladsen og oplevelser af egen rolle og identitet i denne kontekst.

4.1 Praksis og praksisfællesskaber

Den teoretiske ramme for projektet er i først omgang bygget op omkring Etienne Wengers teori om Communities of practice, *praksisfællesskaber*, og et udvalg af de begreber, der indgår i som del i denne teori. Formålet med dette er at kunne definere bibliotekarernes narrativ om egen rolle og identitet i relation til deres kolleger og arbejdsplads, som fungerer som et praksisfællesskab.

For at kunne beskrive og diskutere begrebet praksisfællesskab, er det i første omgang nødvendigt at definere, hvad praksis betyder i denne kontekst. Praksis beskrives ofte som den direkte modsætning til teori, men i relation til Wengers teoretiske univers er definitionen en anden. Han beskriver praktik som handling i en social og historisk kontekst, der inkluderer hele mennesker, med de kompleksiteter, der følger med. På måde kan praksis ikke kan anses som en modsætning til teori, men i stedet som en social praksis (Wenger, 1998, s. 47).

I forlængelse af dette beskriver Wenger selve praksisfællesskabet som en social kontekst, hvori der eksisterer et fælles arbejde og en form for fælles forståelse, hvor måden ting opleves, defineres og udføres defineres af gruppen. Dette foregår for eksempel ofte på en arbejdsplads, hvor forskellige professioner og grupper af medarbejdere mødes under forudsætning af at arbejde mod samme mål. Et praksisfællesskab defineres blandt andet af gensidige relationer fælles jargon, manerer, metoder og perspektiver og fælles ideer om identitet i relation til gruppen og hvem, der er inkluderet i den (Wenger, 1998, s. 125). Wenger beskriver, hvordan disse ikke nødvendigvis behøver være harmoniske, og deltagelsen i praksisfællesskabet ikke behøver være ligelig for at eksistere. Dette kan altså afspejle mange forskellige sociale praksisser og strukturer, som kan finde sted på de arbejdspladser, skolebibliotekarer ansættes på.

Et praksisfællesskab handler altså om at agere i en historisk og social kontekst, der skaber struktur og *mening* med det man gør. Det gælder både det, der er eksplicit aftalt, og det der er usagt blandt praksisfællesskabets deltagere (Wenger, 1998, s. 47). Disse får man over tid adgang til og lærer at kende, i takt med at man inkluderes i praktikfællesskabet.

I praksis er praksisfællesskabets funktion at løse konflikter mellem det, der forventes fra eksempelvis ledelsen på arbejdspladsen, og forholdene i praksis, at skabe perspektiver, der gør det muligt at udføre opgave, og at skabe en social kontekst, der giver det monotone arbejde mening

gennem vaner, historier og fællesskab om det oplevede. Derudover skabes og struktureres der i praksisfællesskaber også en kollektiv viden, der gør, at hvert enkelt medlem ikke behøver have det fulde overblik eller kunne løse alle type opgaver selv (Wenger, 1998, s 46).

Praksisfællesskaber findes ifølge Wenger i mange forskellige kontekster, og personer er derfor typisk en del af flere praksisfællesskaber og interagerer perifært med endnu flere. At være en del af et praksisfællesskab består af både deltagelse og tingsliggørelse – i denne kontekst defineret som konkretisering af abstrakte ideer og handlinger – og gennem disse kan man opnå inkludering i det pågældende fællesskab.

I skolebibliotekarers situation kan man for eksempel tænke den kollegiale kontekst på den enkelte skole som et praksisfællesskab, mens eventuelt kontakt og samarbejde med skolebibliotekarer fra andre skoler som et andet, separat, praksisfællesskab. Det er ikke et krav, at et praksisfællesskab er homogent, eller at alle deltagende spiller samme rolle i det. Derfor kan dette begreb afspejle den arbejdssituation, som en skolebibliotekar befinder sig i: En skole med flere forskellige professioner til stede, som alle samarbejder om samme mål og under lignende forhold.

Samtidigt beskriver Wenger, at der findes forskellige grader af deltagelse i et praksisfællesskab, afhængigt af, hvor involveret og inkluderet man er. Personer i centrum af praksisfællesskabet har kompetencer for og forstår de *tingsliggørelser* (termer, definitioner, kontekster) som er blevet forhandlet frem i fællesskabet gennem tiden. En person i udkanten af fællesskabet kan enten være en nytilkommet, som over tid vil bevæge sig ind mod midten af fællesskabet, eller en person, der holdes ude (enten af dem selv eller andre deltagere i praksisfællesskabet), og som derfor ikke har samme forståelse for de fælles forståelser og hvis bidrag til praksisfællesskabet afvises. Som nytilkommen kan man derfor forvente at starte periferien og skulle arbejde sig ind i praksisfælleskabet over tid.

Teorien om praksisteorier er sparsomt brugt i arbejde med skolebiblioteker. Dog fremgår den i bogen *The Innovative School Librarian* (Markless et al., 2016), hvori den netop appliceres i en skolebiblioteks-kontekst, for at beskrive samarbejdet mellem lærere og skolebibliotekarer. Her angives ligeledes, ligesom dette studie vil tage sit udgangspunkt i, at skolebibliotekarer kan ses som en aktør i et praksisfællesskab sammen med sine kolleger fra andre professioner, som i teorien indgår i samme arbejde og har samme grundlæggende mål med dette. I B&I-feltet som helhed er det dog ikke en ukendt teori. I svensk kontekst har den for eksempel været brugt af Jenny Lindberg i hendes afhandling om B&I-studerende og nyuddannede bibliotekarers arbejdsidentiteter (Lindberg, 2015).

4.2 Identitet og mening i praksisfælleskaber

Identitet er ligeledes et centralt begreb i dette projekt, som defineres af Wenger i relation til teorien om praksisfællesskaber. Wenger mener, at identitet skabes og forhandles i praksisfællesskaber og de handlinger, man udfører i dem, men at denne også eksisterer på tværs af praksisfællesskaber (Wenger, 1998, s. 152-153, 158). Således fremsættes identitet som en social konstruktion. Dette betyder, at identitet i Wengers teori ikke er noget, der er, men er noget, der opstår gennem interaktion og deltagelse, en forhandlet oplevelse (Wenger, 1998, s. 145). Mennesker oplever altså generelt ikke udelukkende at være defineret af deres deltagelse i ét praksisfællesskab, men at deres

oplevelse af identitet påvirkes af deres oplevelse af og grad af inklusion og medlemskab i de praksisfællesskaber, de er en del af.

Med dette blik på og definition af identitet, vil identitet altså ændre sig i forbindelse med ændringer i de omstændigheder og grader af inklusion og deltagelse i praksisfællesskaber i de miljøer, man befinder sig i, og gennem forhandling med og anerkendelse af eksempelvis kolleger og ledelse på arbejdspladsen.

Wenger inddeler identitetsskabelse i tre modes of belonging: Deltagelse, forestilling (selvbillede), og tilpasning (Wenger, 1998, kap. 8). Gennem disse tre skabes identitet. Identitetens styrke påvirkes til gengæld af graden af deltagelse i praksisfællesskabet. Jo mere central en rolle man spiller, jo stærkere står identiteten, men en perifer deltagelse eller oplevelse af udelukkelse fra praksisfællesskabet leder til en svækket identitet i den kontekst. Konflikt kan også opstå, hvis deltagernes opfattelser af hinandens identiteter og deres deltagelse ikke stemmer overens.

Begrebet mening defineres på en lignende måde. Konkret skriver Wenger, at ”mening er en måde at tale om vores (evigt forandrende) evne til – individuelt eller i fællesskab – at opleve vores liv og verdenen som meningsfuld” ((Wenger, 1998, s. 5). Således skabes mening i mødet mellem deltagelse og tingsliggørelse og forhandles i en social kontekst (Wenger, 1998, s. 54). Denne forhandling af mening kan for eksempel omhandle formålet med indsatser på en arbejdsplads: Hvad er meningen med skolebiblioteket?

I dette arbejde vil jeg med udgangspunkt i teorien om praksisfælleskaber og dets relation til identitet undersøge skolebibliotekarens egen oplevelse af og identitet i dette praksisfællesskab, de sociale forudsætninger for at udføre deres daglige arbejde og deres oplevede mening med dette arbejde.

Dette syn på identitetsskabelse og praksisfællesskaber vil i skolebiblioteks-kontekst kaste være behjælpeligt med at kaste lys over, hvordan skolebibliotekarers fortælling om dem selv og deres arbejde påvirkes og formes af deres deltagelse i praksisfællesskabet blandt de andre skoleansatte og de sociale forudsætninger for at udføre deres daglige arbejde og deres oplevede mening med dette arbejde.

I kontekst af dette studie vil teorien og dens medfølgende begreber bruges til at beskrive interviewpersonerne oplevede og beskrevne sociale virkelighed på skolen som arbejdsplads. I dette vil skolen blive anset som et praksisfællesskab, således at funktionaliteten af praksisfællesskabet og skolebibliotekarens position heri kan undersøges.

4.3 Performativitet

Performativity, i denne tekst oversat til *performativitet*, er et begreb, der dukker op på mange forskellige områder af biblioteks- og informationsvidenskabelig forskning, som har mange forskellige betydninger afhængende af konteksten, det anvendes i. I dette projekt anvendes begrebet performativity til at beskrive skolebibliotekarers oplevelse og udlevelse af identitet i relation til deres arbejde og profession.

Her tages der inspiration fra Ulrika Centerwalls studie *Performing the school librarian: Using the Butlerian concept of performativity in the analysis of school librarian identities* (Centerwall, 2019),

hvori begrebet performativitet bruges i en lignende kontekst til at beskrive selv samme kategori af bibliotekarers arbejdsidentiteter. Grundlaget for dette er Judith Butlers tanker og ideer om identitet, i første omgang kønsidentitet som noget, der skabes gennem handlinger. Ideen om dette er er populariseret af Butler i 1990'erne, mens de grundlæggende ideer bag stammer fra filosoffen J. L. Austens teori om talehandlinger fra 1950'erne (Austin, 1975). Fra dette perspektiv er identitet ikke nogen fast kerne i mennesket, men noget, der udvikles gennem handlinger i en social kontekst. Centralt for dette er repetition , der over tid beskrives som styrkende for den identitet der udleves (Rosenberg, 2006). Ligesom i Wengers teori om praksisfællesskaber anses identitet her som en social konstruktion, der opstår i mødet og handlinger mellem mennesker.

Målet med denne repetition beskrives af Judith Butler som at opnå recognizability, fremadrettet oversat til *genkendelighed*, altså et udtryk af identitet, som andre kan genkende og anerkende. På denne måde kan oplevelse af identitet ses som socialt, der opstår i samspillet mellem personer i en given kontekst. Dette stemmer fint overens med Wengers perspektiv på identitet som noget, der forandrer sig på baggrund af den sociale kontekst, an indgår i, og defineres i de fællesskaber, man er en del af (Wenger, 1998, s. 152-153, 158).

Butlers begreber, er som tidligere nævnt, som udgangspunkt tænkt i en feministisk kontekst i relation til køns, seksualitet og normer relaterede hertil. Dog viser Centerwalls i sin afhandling (Centerwall, 2022a, s.68), hvordan disse grundlæggende ideer kan tages med ind på andre domæner og anvendes til at analysere andre former for identitetsskabelse, her ligeledes med fokus på skolebibliotekarers arbejdsidentitet.

I dette studie vil begrebet performativet sammen med Wengers teori blive brugt til at undersøge og definere interviewpersonernes professionelle identitetsskabelse og skabelse af mening med deres rolle som skolebibliotekarer.

5 Metode

I dette afsnit vil jeg redegøre for mit metodevalg, herunder metoden til at indsamle empirien såvel som analysemetode.

5.1 Semi-struktureret interview

Studiet har sit omdrejningspunkt i fem semistrukturerede interview. Denne interviewmetode valgtes på baggrund af ønsket om at sammenligne narrativer mellem skolebibliotekarer med forskellige forudsætninger for deres arbejde. På denne måde kommer alle interviewpersoner omkring samme emner, dog stadig med plads til individuelle afvigelser.

Interviewguiden, der blev brugt ved udførelsen af disse interview, bestod i første omgang af række mere lukkede spørgsmål, som har til formål at skabe et baggrundbillede af interviewpersonernes personlige og uddannelsesmæssige baggrund og deres erfaringer som skolebibliotekarer og indenfor andre professioner. Derefter følger en række åbne spørgsmål, der giver interviewpersonerne mulighed for at berette og fortælle sin egen historie, først omkring oplevelserne med ar arbejde på deres nuværende arbejdsplads og senere om deres oplevelser og tanker relateret til den seneste ændring i skoleloven. Interviewdeltagerne blev ved interviewets start opfordret til at dele eksempler på konkrete situationer og oplevelser, som lå til grund for eller tydeliggjorde deres udsagn.

I anvendelse af interviewguiden i praksis, har jeg taget mig flere af de friheder, som af Lou og Wildemuth i bogen *Applications of social research methods to questions in information and library science* (Wildemuth, 2017) beskrives som værende blandt mulighederne for udførslen af semistrukturerede interview (Luo & Wildemuth, 2017). Spørgsmålenes præcise ordlyd og rækkefølgen på spørgsmålene blev tilpasset det enkelte interview, for at skabe en så naturlig samtale som muligt. Opfølgende spørgsmål, som ikke indgår i den egentlige interviewguide, blev stillet. På denne måde udviklede interviewene sig også over tid, da jeg for hvert udført interview gik ind til det næste med en større viden. Ved at tage højde for empirien fra tidligere interview i udførslen af næste interview, blev det muligt at interviewpersonerne kom omkring mange af de samme emner, og fik mulighed for at give andre perspektiver på emner, som de andre interviewpersoner havde bragt op.

Disse interview er udført og manuelt transskriberet på svensk, hvilket ledte til 41 a4-siders transskriberet tekst. Teksten er derefter oversat fra svensk til dansk. Dette er gjort for at undgå, at forskelle i ordvalg og begreber på de to sprog skaber forvirring i den videre analyse. På denne måde er ord og begreber det samme i selve analysen og de udvalgte citater. Den originale svenske transskribering findes som fodnote, når der angives direkte citater fra interviewene.

5.2 Udvalg

Udvalget af interviewdeltagere er foretaget under forudsætning af, at der ikke findes nogen kortlægning af skolebibliotekarer og deres ansættelser i Sverige. Af denne årsag, og på grund af studiets tidsbegrænsning og planlagte omfang på cirka 5 interview, kan der ikke opnås nogen form

for repræsentativitet. I stedet har jeg anvendt mig at et generisk målrettet udvalg (Bryman, 2018, s. 501-503). Dette tager sig til udtryk ved, at udvalget er foregået med udgangspunkt i to på forhånd definerede kategorier af skolebibliotekarer, som vurderes som særligt relevante for at kunne besvare forskningsspørgsmålene: Erfarne skolebibliotekarer og nye skolebibliotekarer i skolebiblioteker, der tidligere har været uden bemanding. Målet med udvalget været at skabe et så nuanceret billede som muligt, med udgangspunkt i interviewpersoner med forudsætninger, der falder under en af de to på forhånd definerede kategorier.

Interviewdeltagerne udvalgtes i første omgang efter, hvorvidt de falder under en af følgende beskrivelser:

1. Skolebibliotekar med mere end et års erfaring, arbejdende i en kommune, der i længere tid (som minimum før lovændringen trådte i kraft 1. juli 2025) har haft bemanding på deres skolebiblioteker.

2. Skolebibliotekar med under et års erfaring, arbejdende i en kommune, der først har bemandet sine skolebiblioteker efter eller i forbindelse med, at lovændringen trådte i kraft 1. juli 2025.

I første omgang udvalgtes kommuner, der enten har en etableret praksis med bemandede skolebibliotek og højere bemandingsgrad (flere bemandede timer per uge per skolebibliotek), og kommuner, der har lavere bemandingsgrad og/eller har haft helt ubemandede skolebiblioteker før lovændringen trådte i kraft. Herefter blev de enkelte skolebibliotekarer valgt på baggrund af uddannelsesbaggrund og erfaring. Fire interviewdeltagere har en uddannelsesmæssig baggrund indenfor biblioteks- og informationsvidenskab, mens den femte er uddannet i litteraturvidenskab. Tre interviewdeltagere arbejder på skolebiblioteker, der har haft bemanding gennem en længere årrække, mens to interviewdeltagere er blevet ansat i skolebiblioteker uden tidligere bemanding, og er startet i stillingen indenfor det seneste år. Alle interviewpersonerne arbejder med elever fra børnehaveklasse til 9. klasse.

Platformen for interviewet er baseret på tilgængelighed. For at få så meget kontekst med som muligt, var det er stort ønske at udføre interview ansigt til ansigt i de skolebiblioteker, de pågældende skolebibliotekarer arbejder på. Tre af interviewpersonerne interviewedes i det skolebibliotek, de arbejder på, mens de resterende bibliotekarer grundet deres lokation i andre dele af landet måtte interviewes via videoopkald på Zoom.

Hver interviewdeltager har fået et dæknavn, som vil blive anvendt i den videre beskrivelse af dem og analysen af deres udsagn. Informationer om dem, deres arbejdssituation og deres udsagn er blevet afpersonificerede sådan som det forskrives i god forskningspraksis, for at ”riskerna för forskningspersonerna minimeras och hålls på en rimlig nivå” (Vetenskapsrådet, 2024, s. 57). På denne måde minimeres eventuelle personlige risikoer for at udtale sig om sin arbejdsplads og kolleger, hvilket samtidig kan ses have den positive effekt, at deltagerne er mere komfortable og ærlige i deres deltagelse.

Dæknavnene består af græske bogstaver for at undgå kønnede eller stereotype navne. Dæknavnene er tildelt interviewdeltagerne efter den rækkefølge, de er blevet interviewet i. Samtidigt er køn og alle navne på personer, kommuner og skoler blevet fjernet fra interviewene af samme årsager, da disse ikke vurderes som relevante for netop dette studie.

I praksis blev udvalget således:

- Alfa: En skolebibliotekar med 10 års erfaring på ét skolebibliotek, det samme som hen arbejder på nu. Skolebiblioteket var etableret og bemandet inden hen startede med at arbejde der.

- Beta: En skolebibliotekar med 13 års erfaring på skolebiblioteker, som de seneste to år har haft en stilling fordelt mellem to skoler. Begge skolers biblioteker var etablerede og bemandede inden hen begyndte at arbejde der.

- Gamma: En skolebibliotekar med 6 års erfaring, hvoraf de sidste 5 har været på fuldtid på først 3, nu 2 skoler. Alle skolerne havde etablerede og bemandede biblioteker inden hen blev ansat.

- Delta: Hen blev færdiguddannet bibliotekar i 2025, og har sidenhen fået job som skolebibliotekar på tre skoler, hvoraf to har etablerede biblioteker. Ingen af dem har tidligere haft bemanding.

- Epsilon: Hen blev færdiguddannet i litteraturvidenskab i 2021 og har siden efteråret 2025 arbejdet som skolebibliotekar i kommune, hvor der ikke tidligere har været bemandede skolebiblioteker, og hvor hen nu er eneste skolebibliotekar.

Målet med dette er at få et indblik i, hvorvidt oplevelserne og narrativerne varierer mellem skolebibliotekarer med længere og kortere erfaring, og mellem dem, der arbejder i nyligt oprettede stillinger, og de, hvis stilling har eksisteret i længere tid.

5.3 Narrativ analyse

I arbejdsprocessen overvejede jeg flere forskellige analysemetoder til dette projekt. Udgangspunktet for disse overvejelser var tematisk analyse, hvor gennemgående temaer i de gennemførte interview identificeres og løftes frem. Problemet med dette i denne kontekst, er, at hver enkelte interviewpersons fortælling så falder i baggrunden, hvilket jeg ikke var interesseret i; Målet med dette studie skulle gerne være at undersøge hvordan den enkelte bibliotekar beskriver deres egen situation og hvordan de tænker sig selv i den kontekst, fra start til slut.

I stedet faldt valget på tematisk narrative analysemetoder, der, i stedet for at opdele fortællinger efter tema og fokusere på disse opdelinger gennem analysearbejdet, fortsat fokuserer på hver fortælling og narrativ som en helhed. Dette giver stadig plads til at identificere gennemgående temaer i hvert enkelt interview og narrativ, samtidig med, at dette bruges til at pege tilbage ind i narrativet og dets betydning i denne kontekst, da der i højere grad teoretiseres ud fra hver enkelt case fremfor ud fra de identificerede temaer (Riessman, 2008, s. 53).

I dette studie kan dette valg ses allerede i Interviewguiden, hvor tre gennemgribende temaer allerede er identificeret: At starte som skolebibliotekar, at samarbejde med andre professioner og medarbejdere, og den seneste ændring af skoleloven. Disse temaer er baseret på den brede mønster i tidligere forskning, at synlighed og samarbejde med lærere og ledelse på skolen er en central udfordring for skolebibliotekarfaget og noget, hvor det primære ansvar for at tage initiativ ofte

ligger på skolebibliotekaren selv (Centerwall, 2022b; Colvin & Croft, 2024; Folkesson, 2007; Merga & Mat Roni, 2025), og på den seneste politiske udvikling på området, som er tænkt som noget, der skal have indflydelse, direkte eller indirekte, på skolebibliotekarernes arbejde og arbejdsforudsætninger gennem at ændre grundlæggende forhold for og forventninger til dette.

Den konkrete metodeanvendelse og tilgang til begrebet narrativ ligger sig i høj grad op af sociolog Catherine Kohler Riesmanns *Narrative methods for the human sciences* (Riessman, 2008). Ifølge hende kan begrebet narrativ ses som dækkende over en række af hændelser, som en person knytter sammen, med det formål at skabe en mening, som denne person vil have, at modtageren konkluderer på baggrund af fortællingen. Disse udvalgte hændelser er ting, der opleves som vigtige og sammenhængende for personen, og som i den sammenhæng, de opsættes i, påvirker personens handlinger fremadrettet(Riessman, 2008, s. 3).

Definitionen af narrativ i kontekst af dette studie, og definitionen af det udvalgte område, der undersøges, er den fortælling og sammenkobling af bibliotekarernes egen valgte fortællinger fra deres hverdag som skolebiblioteker, fra deres første tid i arbejdet og frem til interviewtidspunktet, hvor ændringen af skoleloven er trådt i kraft, som de udfolder sig over en times interview.

Da der ikke findes nogen skabelon for, hvordan man udfører en narrativ analyse (Riessman, 2008, s. 53), har udformningen af den tematisk narrative metode til brug i analysen af specifikt kvalitative interview taget inspiration fra cases, som Riesmann løfter som eksempler i sin bog, særligt Gareth Williams narrative analyse af fortællinger om sygdomsforløb (Williams, 1984). Her arbejdes der med gennemgang og analyse af hvert narrativ en ad gangen, hvorefter der identificeres, hvilke antagelser, der gemmer sig i hvert narrativ, for eksempel hvad interviewdeltagerne definerer som problemet eller hvilke aktører, der ses som havende magt i det pågældende narrativ.

I dette studie vil analysen tage en lignende form, hvor hver enkelt berettelse analyseres og dets antagelser defineres og navngives, hvorefter berettelser udvælges til at beskrive og underbygge den variation og mønstre i narrativer, der findes blandt interviewdeltagerne, gennem de tre før beskrevne temaer: at starte som skolebibliotekar, at indgå i praksisfællesskabet på skolen på nuværende tidspunkt og gennem tiden og lovændringen som det nyeste kapitel i berettelsen.

6 Analyse

Analysen af de fem interview vil først finde sted på individuel basis, hvor hver interviewperson præsenteret og hvor de grundlæggende træk i fortællingen hos hver interviewperson kortlægges. I de fem interview fremtages en lang række emner og situationer, men det mest relevante i denne kontekst er hvilke, som går igen. Først dækkes de fremtrædende temaer i skolebibliotekarernes grundlæggende arbejdsforhold, hvorefter de hyppigst beskrevne situationer og konfliktpunkter i samarbejdet med lærere og ledelse undersøges. Til sidst vil interviewpersonerne narrativ om lovændringen og synet på sig selv i dette narrativ belyses. Disse tre temaer afspejler studiets problemformulering og er udvalgt for at kunne besvare denne.

Gennem disse tre temaer vil jeg se på, hvordan forskellige i erfaring, om man arbejder i en etableret eller nyopstået stilling, og hvordan interviewpersonerne indtager en aktiv eller passiv rolle i deres eget narrativ, påvirker deres fortællinger.

6.1 De fem interview

Dette underafsnit har til formål at beskrive de fem interviewpersoner og opsummere den grundlæggende elementer fra deres interview.

Alfa har lang erfaring på ét skolebibliotek, og det fremgår tydeligt i hens tilgang til arbejdet, at hen har haft lang tid til at tilpasse sig og arbejde med biblioteket og mødet mellem biblioteket og skolen. Vejen dertil har ikke været let, og mangel på kommunikation med lærerne på skolen har et gennemgribende problem i en årrække, hvor hen har måtte insistere på at blive involveret og inkluderet i lærernes arbejde.

Den vigtigste arbejdsopgave beskrives som at løfte elevernes læselyst, og der sværeste ved arbejdet beskrives som at få elever til at høre efter og få lærere til at samarbejde med biblioteket. Samarbejdet med ledelsen på skolen på nuværende tidspunkt beskrives som positivt, og som noget, hen kan opsøge og få særligt økonomisk støtte, hvis det virkelig behøves. Tidligere oplevede hen problemer med elever, der forstyrrede og ødelagde ting på biblioteket, uden at få anerkendelse og støtte i problemet fra ledelsen:

> Alfa: Det tog næsten 2 år før det blev bedre. Så det var ret lang tid. Præcis da jeg var ny også. Hvorfor gav jeg ikke op og stoppede, tænkte jeg, men jeg er stædig. Jeg ville ikke give mig.[1]

Alfa taler meget i datid, når udfordringer beskrives, og det står klart, at hen oplever, at dette er et overstået kapitel, løst med insisteret og aktiv kamp fra hens side. Også i Alfas udsagn om den seneste ændring af skoleloven ses et lignende kamp-narrativ: Lovændringen er en start og en måde at få opmærksomhed på skolebibliotekerne, men den egentlige forskel gøres, når skolebibliotekarer individuelt kæmper for deres arbejdsvilkår. De oplevede problemer beskrives altså som noget individuelt.

[1] Alfa: Det tog nästan två år innan det blev bättre. Så det var rätt lång tid. Precis när jag var ny också. Varför gav jag inte upp och sluttade tänkte jag, men jag är envis. Jag skulle inte ge mig.

Beta har en helt andet tilgang Hen har også lang erfaring fra flere skolebiblioteker, men har den grundlæggende forskel fra Alfa i sine arbejdsforhold, at hen arbejder på to forskellige skoler samtidigt, hvilket sætter sine begrænsninger for, hvor, hvornår og hvordan hen kan arbejde og samarbejde med lærere og ledelse. Beta virker i højere grad til at se sig selv som en passiv karakter i en række af omstændigheder, som hen har meget begrænset kontrol over. Hen beskriver, at hen stadig ikke oplever sig selv som en erfaren skolebibliotekar, på trods af at være den mest erfarne af interviewdeltagerne. Beta beskriver sit vigtigste arbejdsområde som skolebibliotekar som at udvide elevernes horisonter og at være "*lærebogen udover lærebogen".*

Denne mere passive rolle går også igen i måden, Beta omtaler den seneste ændring i skoleloven som en positiv, men uspecifik og langsigtet indsats, der skaber ventetid og kræver tålmodighed hos skolebibliotekarerne:

> Beta: Alting som skal holde og bliver holdbart, det tager tid. Det kan ikke ændres på en dag, selvom man gerne ville det. Man må tage meget små skridt og være glad for de små skridt, som man får igennem.[2]

De oplevede problemer beskrives altså som noget systemisk, der ofte foregår udenfor skolebibliotekarens rækkevidde.

Gamma udviser helt fra start en meget stærk interesse for de politiske aspekter af skole- og bibliotekssystemet. Hen beskriver, hvordan hen har brugt tid på at sætte sig ind i den seneste ændring af loven, og de debatter og diskurser, der har fundets på områder i blandt andet Biblioteksbladet. Hen beskriver loven som "*tandløs*" og ukonkret og kommer med konkrete forslag til at forbedre den ved at øge anerkendelsen af skolebibliotekarer både på et teoretisk og et mere praktisk plan, for eksempel ved at gøre titlen som bibliotekar beskyttet og dermed kræve autorisation af dem, der skal arbejde på skolebiblioteket eller ved i højere grad at lade skolebibliotekarer administrere de penge, der er fulgt med lovændringen, i stedet for at tildele pengene til kommunerne generelt.

Gamma beskriver sit arbejde gennem et ansvarsafgrænsende narrativ. Hen går tydeligt op i sit arbejde, men når omstændighederne ikke længere muliggør at hen kan udføre arbejdet optimalt, italesættes dette som ikke hens problem, og arbejdet udføres i stedet så godt som det nu kan lade sig gøre under disse rammer. Hen oplever dog samtidigt at få plads til at organisere sig, som hen vil, under rammerne, der findes:

> Gamma: jeg har snakket med min chef om det, hun er virkelig fleksibel. Hun siger, at hvis jeg vurderer, at det er det behov som findes, så er det sådan det er.[3]

De oplevede problemer beskrives i høj grad som politiske, og der sættes spørgsmålstegn ved årsagen til de politiske beslutninger, der ligger bag de oplevede problemer.

Delta er helt nyuddannet bibliotekar på en skole, der ikke før har haft skolebibliotek, og det ses på måden, hen omtaler sin arbejdsplads. Ordet måske anvendes i flæng om især de mindre positive oplevelser, hen har haft, og generelt fremstårhen ikke lige så sikker i oplevelsen af eget arbejde og rolle som de mere erfarne skolebibliotekarer. Hen beskriver usikkerhederne i at starte et arbejde,

[2] Beta: Allt som måste hålla och vara hållbart tar tid. Det kan förändras på en dag, även om man ville det. Man måste ta väldigt små steg och vara nöjd med de små steg man tar sig igenom.
[3] Gamma: Jag har pratat med min chef om det, hon är verkligen flexibel. Hon säger att om jag bedömer att det är det behovet som finns, så är det så det är.

hvor hen er eneste repræsentant for sin profession, og hvor ledelse og lærere ikke er forberedte på at samarbejde med og hjælpe en ny skolebibliotekar i gang på skolen.
Delta beskriver, hvordan hen ikke oplever, at stillingen, hen er blevet ansat i, er gennemtænkt, eksempelvis ved, at stillingen er opdelt på 70 % på en skole, 24 % på en anden og 6 % på en sidste, hvorved næsten intet samarbejde kan opbygges indenfor den tilgængelige tid på den sidste skole. Delta beskriver indholdet i ændringen af skoleloven som uspecifik og nem for kommunerne at slippe udenom ved for eksempel at tildele mange skoler til én skolebibliotekar. Modsat mener Delta også, at gennemførslen af loven kan være med til at fremhæve problemer som disse, og lede til forbedringer på sigt.
Generelt afspejler berettelsen om de første måneder som skolebibliotekar gennem et afsøgnings-narrativ. Det beskrives, hvordan hen som ny skolebibliotekar skal lære at befinde sig og agere i den nye rolle, og at ledelse og lærere på skolen samtidigt skal lære at arbejde sammen med skolebibliotekaren. De skal altså sammen afdække og beslutte, hvad skolebiblioteket og skolebibliotekarens rolle overhovedet skal være:

> Delta: I starten syntes jeg, at det var virkelig svært, og nu, når jeg ser tilbage på det, så mærker jeg følelsen igen, sådan "hvad fanden?". Men den frihed gør også sådan, at man er nødt til at udvikle sig og udvikle sine egne strategier, så på den måde har jeg jo lært mig rigtig meget på den korte tid, jeg har arbejdet.[4]

De oplevede problemer defineres her som noget, der grundet hens position som nyuddannet og nyansat, fortsat venter på at blive endeligt defineret.

Epsilon er også ny som skolebibliotekar og i en kommune, hvor man ikke før har haft bemandede skolebiblioteker, men er modsat de andre fire interviewpersoner ikke uddannet indenfor biblioteksvidenskab. Med en baggrund i litteraturvidenskab har hen taget et skridt ind i en profession, som hen ikke på forhånd havde tænkt sig at indgå i. Derfor forholder Epsilon sig også primært til skolebibliotekar-rollen i kontekst af det job og den kommune, som hen nu befinder sig i. Begyndelsen af Epsilons berettelse drives af et situeret narrativ, der næsten udelukkende tager udgangspunkt i egne oplevelser. Dette kan forklares af, at hen ikke har tidligere erfaring med biblioteksprofessionen eller arbejdsområder specifikt indenfor skolebiblioteket, samt at hen ikke har nogen skolebibliotekskolleger at spejle sig i. Hen beskriver generelt at have haft en rigtig god oplevelse med arbejdet som skolebibliotekar og den støtte, hen har fået fra bibliotekar-kollegerne på kommunens folkebibliotek. Epsilons måde at forholde til faget på gennem sin egen position betyder ikke, at ideen om strukturelle problemer nødvendigvis forkastes, men eventuelle udfordringer i faget problematiseres ikke i bredere strukturel kontekst i denne del af berettelsen.

Når Epsilon spørges ind til sit syn på lovændringen, griber hen muligheden for at perspektivere til et mere generaliserende perspektiv, der løfter sig fra hens egen oplevelse med arbejdet på hens tre skolebiblioteker. Her tales der ud fra det, der kan beskrives som et organisk narrativ, altså at udviklingen i feltet kan ses som noget organisk, der vokser i sit eget tempo, men som kan hjælpes på vej ved at skabe optimale forudsætninger for denne vækst. Det kan blandt andet ses på hens fokus på at skabe forbedringer, der potentielt kan lede til andre positive udviklinger i fremtiden, for eksempel at forbedre et meget lille biblioteksrum med nye, bedre møbler, så hen og eleverne bedre kan opholde sig der. Dette løser på ingen måde problemet med det eget lille biblioteksrum, og hen forholder sig ikke konkret til de eventuelle langsigtede effekter, eller til hvorvidt det fikser et

[4] Delta: först tyckte jag att det var riktigt svårt, och nu, när jag ser tillbaka på det, känner jag känslan igen, typ "vad fan?". Men den friheten innebär också att man måste utveckla sig själv och utveckla sina egna strategier, så på det sättet har jag lärt mig mycket på den korta tid jag har arbetat.

problem. I stedet ser hen det som en optimering af forholdene der skal til, for at biblioteket og dets effekt helt metaforisk kan vokse.

6.2 At arbejde som skolebibliotekar

Blandt de tre bibliotekarer, der alle har arbejdet i deres nuværende stilling i mere end 5 år, er det tydelige fællestræk at finde i de udfordringer, de identificerer i deres daglige arbejde. Alle tre beskriver problemer relateret til fordeling af resurser og problemer i relation til samarbejdet med andre personalegrupper på skolen. Den første udfordring, der præsenterer sig hos to de to mest erfarne bibliotekarer, er dog noget mere grundlæggende. De beskriver begge to, hvordan det er at møde op til første arbejdsdag og ikke føle sig sikker på, hvordan en skolebibliotekar egentlig arbejder.

> Beta: Det første, jeg gjorde, var at google "hvad laver en skolebibliotekar?".[5]

De fremhæver, hvordan det at være eneste bibliotekar på arbejdspladsen betyder, at de i høj grad selv må finde ud af, hvad deres arbejdspraksisser og roller på arbejdspladsen helt præcist skal være. De beskriver, hvordan de som nye skolebibliotekarer har taget inspiration fra oplevelser fra kortere vikartjenester og studiejobs, når de selv skulle udvikle eget bibliotek, og at biblioteksarbejdet derudover blev styret af, hvad der blev efterspurgt fra lærere og ledelse.

Samtlige interviewpersoner beskriver en udfordring med enten at strække de tilgængelige resurser eller skaffe flere end det, de oprindeligt er tildelt. Alfa beskriver, hvordan hen har gået til skolens ledelse for at få penge til et læseevent, som kulturforvaltningen tidligere havde betalt for, en som de nu havde trukket støtten til.

I snakken om fordeling af resurser fylder penge dog ganske lidt i berettelserne. Det mest fremtrædende tema i snakken om resursefordeling er mangel på tid.

> Beta: Bare det at bygge en relation med alle elever (…) Jeg har tidligere regnet ud, hvor meget tid jeg har per elev. Om jeg bare regnede hele min tid, også den jeg bruger på administration, mails, indkøb og så videre, så har jeg 5 minutter per barn. Så skal jeg gøre al arbejde med og til den elev på 5 minutter. Det er svært at nå ud til alle, specielt når man også har et bibliotek at holde åbent.[6]

Beta og Gamma, der hver arbejder på to skolebiblioteker, beskriver ligeledes, hvordan denne konstellation besværliggør deres arbejde. For Gamma betyder det, at hen har følt sig tvunget til at nedprioritere en af skolerne, for at kunne levere en bedre indsats der, hvor hen oplever, at behovet er størst.

> Gamma: Jeg har skiftet fra at være en uge hvert sted til at være med udskolingen mandag og tirsdag, og den resterende tid her med indskoling og mellemtrin. Så min fordeling er

[5] Beta: Det förste jag gjorde var at googla "vad gör en skolbibliotekarie".
[6] Beta: Bara att bygga en relation med alla elever (...) Jag har tidigare räknat ut hur mycket tid jag har per elev. Om jag bara räknade ut all min tid, inklusive den tid jag lägger på administration, mejl, shopping och så vidare, har jag 5 minuter per barn. Då måste jag göra allt arbete med och för den eleven på 5 minuter. Det är svårt att nå alla, särskilt när man också har ett bibliotek att hålla öppet.

40/60, selvom den egentlig skal være mere jævnt fordelt, men jeg har besluttet, at min tid er bedre brugt her… [7]

De oplever også begge to, at det besværliggør samarbejdet med både lærere og elever, at de arbejder på flere skoler samtidigt, og derfor ikke er til stede på hver skole alle dage. Beta beskriver for eksempel, at lærernes planlægningsmøder på hver skole foregår, mens hen er på den anden skole, hvilket gør, at hen ikke har mulighed for at deltage.

Det store billede, der tegnes af skolebibliotekarernes generelle arbejdsforudsætninger, er narrativet om skolebibliotekaren som en underprioriteret gruppe, som selv i høj grad må identificere sig selv og aktivt opsøge den støtte og de resurser, som de oplever at have krav på eller brug for. Hvorvidt disse behov og krav er åbenlyse for skolebibliotekaren selv, varierer mellem interviewpersonerne og forskellige kontekster. Alle fem interviewpersoner beskriver, hvordan de i starten af deres tid som skolebibliotekar selv først skulle afklare, hvordan deres virksomhed skulle se ud, og dermed også hvilke resurser der kræves for at udføre dette. I hvilken grad dette problematiseres varierer dog meget mellem narrativerne.

Alfa og Gamma italesætter definitionen af, hvad skolebiblioteket skal arbejde med, som noget de i høj grad selv definerer. De anser ansvaret for de grundlæggende beslutninger om arbejdet som deres egne, indenfor de rammer, der er defineret af for eksempel økonomi, lovgivning og det fysiske rum. Dette kan blandt andet ses i Alfas oplevelse med selv at invitere sig selv til møder med lærerne og Gammas beslutning om at fordele sin tid anderledes mellem skoler end det, der egentligt var blevet lagt op til fra forvaltningens side.

De resterende tre interviewpersoner er mere tilbageholdende med at definere beslutninger om skolebibliotekets virksomhed som udelukkende eller næsten udelukkende deres egne. I stedet italesætter de deres indsatser for at udvikle arbejdet som gentagende opsøgende arbejde, hvor ønskede ændringer og indsatser fremlægges overfor kollegerne og ledelsen på arbejdspladsen. Biblioteksvirksomheden beskrives på denne måde som noget, der i højere grad tilrettelægges efter lærere og ledelses ønsker, uagtet om bibliotekarens egne vurderinger eller interesser peger på noget andet. Grundlæggende kan man ses det som en forskel på, i hvor høj grad behovet for skolebiblioteket og skolebibliotekaren anses som noget, der skal defineres af skolebibliotekaren som afsender på skolebibliotekets virksomhed eller af skolelæreren som modtager af det.

6.3 Samarbejde med ledelse og lærere

Ved berettelserne om, hvordan det er at samarbejde med ledelsen, bliver forskellene i narrativerne og deres fokus alt tydeligere.

Alfa skiller sig ud ved at italesætte samarbejdet gennem et kamp-narrativ. Kollegerne og ledelsen på skolen beskrives som passive og uden store bagtanker med deres adfærd og handlinger, mens hen selv fremstilles som den, der må kæmpe sig frem til en lykkelig slutning; noget, som hen mener, hen har opnået efter snart 10 år.

[7] Gamma: Jag har bytt från att vara på varje plats i en vecka till att vara med högstadiet på måndag och tisdag, och resterande tid här med lågstadiet och mellanstadiet. Så min fördelning är egentligen 40/60, även om den egentligen borde vara jämnare fördelad, men jag har bestämt att min tid är bättre spenderad här…

> Alfa: Jeg blev aldrig inviteret til møder i starten (…) Når de havde møder, så gik jeg bare derned og satte mig. Og lærerne var sådan "hvad gør hen her?", men jeg gjorde det, for ellers ved de ikke, at jeg findes. De skulle vænne sig til at se mig der. Og så langsomt og langsomt begyndte de at genkende mig og indse, at de har en skolebibliotekar. Det tog tid, man er nødt til at være stædig.
>
> Interviewer: Så du måtte insistere på at det skulle være sådan?
>
> Alfa: Ja, insistere på at man får lov til at fylde noget. Så det gjorde jeg. Men det er ikke alle, der gør det. [8]

De to andre erfarne bibliotekarer i etablerede skolebiblioteker udviser en noget mere passiv tilgang til konfliktsituationer og samarbejde med lærere og ledelse.

Beta beskriver, hvordan beslutninger om tingenes tilstand sker og besluttes omkring skolebibliotekaren, og hen har en ganske opgivende tilgang til dette. Dette betyder ikke, at hen er passiv i sit daglige arbejde, men at rammerne for dette arbejde opleves som udenfor dennes kontrol. Mens Alfa oplevede det at udfordre disse rammer som en del af mål for hens arbejde, beskriver Beta i stedet sit arbejde som at få det bedste ud af de arbejdsrammer, der er skabt af andre.
En lignende oplevelse af rammerne for arbejdet som skolebibliotekar som noget, der skabes af andre, ses i Gammas berettelse om samarbejdet med lærere og ledelse. En grundlæggende forskel her er dog, at Gamma ikke fremstår tynget af dette, men i stedet læner sig ind i disse omstændigheder med vilje. Helt tydeligt fremstår dette, da samtalen falder på en konflikt med rektor på skolen, der vil have, at bibliotekaren skal opstarte læsegrupper med det formål at lære elever at læse.

> Gamma: Den rektor jeg har i dag... har virkelig... sit eget billede af, hvad skolebiblioteket skal gøre. Hun har spurgt mig for eksempel om jeg kunne have læsegrupper. Hun formulerede det på en måde, som om jeg har den her kompetence om bøger og sådan, så jeg vil have at du har læsegrupper og lærer elever at læse. Og der var jeg lidt skeptisk, i og med at hun formulerer det som om, at jeg skal lære elever at læse (…), det er ikke sådan noget vi kan, vi er ikke pædagoger. Så jeg vendte det med min rektor. Hun var vel... hun havde stadig det her billede (…) Jeg tror ikke at hendes efterspørgsel handler om at hun vil tilgodese min kompetencer som skolebibliotekar. Hun så mig som en mulighed for at spare penge.[9]

[8] Alfa: Jag fick aldrig komma på möten i början. Jag fick aldrig veta när möten var eller nånting, så till slut så fick jag vara stenhård oh kolla med ledningen (…) Så fort dom hade möten och jag tog reda på när dom var, så gick jag bare ditt och satte mig. Och lärarna var sådär "Va, vad gör hen här?". Men jag bara gjorde det för annars vet dom inte att jag finns (…) Och då började det sakta och sakta att dom kände igen mig och kom på att dom har en skolbibliotekarie. Så det tog tid, men får vara envis.

Interviewer: Så du fick jobba och insistera på att det skulle vara så?

Alfa: Ja, insistera på att man fick lov att ta plats. Så gjorde jag. Men alla gör inte så…

[9] Gamma: rektorn jag har idag... verkligen... har sin egen uppfattning om vad skolbiblioteket ska göra. Till exempel frågade hon mig om jag kunde ha läsgrupper. Hon formulerade det på ett sätt som sa att jag har den här expertisen om böcker och sådant, så jag vill att ni ska ha läsgrupper och lära elever att läsa. Och jag var lite skeptisk, eftersom hon formulerade det som, åh, att jag borde lära elever att läsa (…) För det är inte något vi kan göra, vi är inte pedagoger. Så jag tog upp det med min rektor. Hon var.… hon hade fortfarande den här bilden (…) Jag tror att hennes krav inte handlar om att hon vill tillgodose mina färdigheter som skolbibliotekarie. Hon såg mig som en möjlighet att spara pengar.

Selvom hen ikke er enig i rektorens udlægning af, hvad disse læsegrupper skal være, og hvad hens rolle skal være i dette, går hen med på præmissen med det forbehold, at hen udelukkende vil gøre det ud fra sin egen oplevelse af skolebibliotekarers arbejdsområder og professionelle kompetencer, også selvom dette ikke lever op til forventningerne hos skolens ledelse. Hen forklarer også, hvordan hen ikke er ansat på skolen, men i stedet er ansat ved kommunens kulturforvaltning, hvilket i højere grad muliggør at gå imod skoleledelsens ønsker, da denne ikke er hens chef.

Modsat Beta lader det ikke til at gå Gamma på, at hen ikke oplever at have mere kontrol over situationen. I stedet defineres narrativet af en ”ikke mit problem” tilgang til dette.

Blandt de to nye skolebibliotekarer i nye stillinger opleves lignende udfordringer, men de definerer samtidigt kollegernes uvanthed ved skolebiblioteket og skolebibliotekarers arbejde som centralt for udfordringen med at definere deres arbejde i relation til kollegerne. Dette fremhæver de som særligt vigtigt i deres pågældende situationer, da der ikke findes nogen tidligere praksisser at læne sig op ad.

> Delta: Jeg forsøgte at vende ideer med dem (rektorerne, red.), men jeg fik bare svaret, at "du gør som du vil". Men jeg beder jo ikke om lov, det er fordi jeg vil diskutere og komme frem til noget. Det var lidt ensomt at føle, at jeg vil teste noget, og ikke have nogen at vende det med. Så det er blevet sådan, at jeg tester selv og vurderer det selv, hvilket også er godt på en måde, men... (trækker på skuldrene).[10]

> Epsilon: Jeg føler vel, at det stadigvæk er en udfordring for skolevirksomheden at tage skolebiblioteket til sig som en del af arbejdet, eftersom det har været meget... Det har jo ikke været en del af skolen, så vidt jeg har forstået, så det her med at få det til at være en levende virksomhed igen, at få dem til at anvende mig som en resurse og få skolebiblioteket ind i planlægningen, det er stadig en udfordring. Det er stadig svært for dem.[11]

Fælles for alle fem interviewpersoner er, at de oplever, at der ligger et stort kommunikationsansvar på skolebibliotekaren. De definerer alle skolebibliotekaren som en ene repræsentant for sin profession på skolen, og at dette bliver en udfordring, når de skal samarbejde med kollegaer, der næsten alle har samme faglige baggrund og arbejdsopgaver. De beskriver også alle en tro på, at lærere og ledelse ikke rigtig ved hvad en skolebibliotekar er. Det gælder både forståelsen for deres uddannelsesmæssige baggrund, deres daglige arbejdsopgaver, og hvad de kan byde ind med i relation til undervisningen.

Når der så samarbejdes, opleves indsatsen ofte som ensidig:

> Beta: Det er mest mig der fortæller, hvad jeg kan tilbyde. Men jeg siger også til dem, at de meget gerne må komme med input.[12]

[10] Delta: Jag försökte bolla idéer med dem, men jag fick bara svaret att "ni gör som ni vill". Men jag ber inte om lov, det är för att jag vill diskutera och komma på något. Det var lite ensamt att tänka att jag vill testa något och inte ha någon att prata om det med. Så det har blivit så att jag testar mig själv och utvärderar det själv, vilket också är bra på sitt sätt, men...

[11] Epsilon: Jag känner att det fortfarande är en utmaning för skolverksamheten att ta skolbiblioteket in som en del av arbetet, eftersom det har varit väldigt... det har inte varit en del av skolan, så vitt jag förstår, så det här med att göra det till en levande verksamhet igen, få dem att använda mig som en resurs och få in skolbiblioteket i planeringen, det är fortfarande en utmaning. Det är fortfarande svårt för dem.

[12] Beta: Det är mest jag som berättar för dem vad jag kan erbjuda. Men jag säger också till dem att de är mycket välkomna att komma och ge input.

> Delta: Der var jeg virkelig sådan "sig til hvis der er noget!"... jagtede lærerne og sagde flere gange "Gør brug af mig nu. Jeg er klar på hvad som helst!".[13]

Det leder også til, at italesættelsen af lærerstaben har en klar ”os-og-dem” inddeling. Skolebibliotekarerne oplever ikke, at lærerne har forståelse for skolebibliotekarens arbejde, samtidig med, at de ikke har tiden eller interessen til at tage initiativ eller udvise interesse.

> Beta: Det føles som om, at alle intentioner er gode, men i praksis er det besværligt, for ingen ved hvad biblioteket kan gøre og hvordan det kan hjælpe med at opfylde mål.[14]

Både Gamma og Delta beskriver, at de føler, at de er tvungne til at nedprioritere skoler, hvor samarbejdet eller forudsætningerne for samarbejde er dårligst, for at kunne gøre en bedre indsats på de skoler, hvor samarbejdet fungerer bedre. Alfa italesætter direkte, hvordan hen ikke oplever et egentligt arbejdsfællesskab med sine kolleger, på trods af, at hen ikke oplever at have noget problem med dem. Hen beskriver en ubehagelig situation, hvor et oplæg i en klasse er gået dårligt, og hvor læreren efterfølgende opsøger hen for at finde en løsning på situationen:

> Alfa: Så læreren sagde, at selv om vi er fra forskellige professioner, så er vi stadig kolleger, fordi vi arbejder på samme skole. Og sådan har jeg ikke rigtigt set på det, men det syntes hun. Så det var jo pænt af hende. Selvom om man er en del af skolen, så sidder man lidt udenfor, eftersom man er alene i sin profession.[15]

6.4 Narrativer om skoleloven

Interviewpersonernes beskrivelser af lovændringen og deres egne holdninger til den har alle der omdrejningspunkt omkring de samme observationer og pointer. De er generelt enige om, at loven i princippet løfter vigtige problematikker i udførslen af skolebiblioteksvirksomheden, men at lovens potentiale ikke på nuværende tidspunkt udleves til fulde. De største forskelle i måden, interviewpersonerne omtaler lovændringen på, stemmer imidlertid overens med deres narrativ omkring deres egne oplevelser med arbejdet som skolebibliotekar.

Alfa beskriver, at hen generelt har været negativ og skeptisk omkring vedtagelsen af loven, men at hen nu forholder sig positiv over, at der sker en form for udvikling. Dette italesættes som om, at skolebibliotekarerne ikke er i en position, hvor man kan forvente at få sine ønsker opfyldt, og i stedet må tage sig til takke med det, man får.

> Alfa: Det her er bare starten. Det kommer sikkert til at give bagslag, men det er ikke slutningen (…) Man kan ikke forvente, at alt bliver løst nu.[16]

---

[13] Delta: Där tänkte jag verkligen "säg till om det är något!"... jagade lärarna och sa flera gånger "använd mig nu. Jag är redo för allt!”.
[14] Beta: Det känns som att alla avsikter är goda, men i praktiken är det svårt, för ingen vet vad biblioteket kan göra och hur det kan bidra till att nå målen.
[15] Alfa: Så den läraren sa, att även om vi är olika professioner, så är vi kollegor ändå, för vi jobbar på samma skola. Och så har inte jag set det riktigt, men hon tyckte det. Så det var jo snällt. Så även om man är en del av skolan, så sitter man lite utanför, eftersom man är ensam i sin profession.
[16] Alfa: Det här är bara början. Det kommer säkkert ge bakslag, men det är inte slutningen (…) Man kan inte förvänta att allt blir löst nu.

Dette afspejler Alfas narrativ om oplevede udfordringer som skolebibliotekarens naturlige byrde, da udfordringerne, som hen oplever at loven forsøger at løfte, i sidste ende ikke er noget, skolebibliotekaren kan forvente at få løst for sig.

Beta fremhæver ligeledes lovændringen som noget, der ikke kan forventes at løse de oplevede udfordringer med det samme. Men modsat Alfa italesættes dette på en måde, der fremhæver andre aktørers involvering og ansvar i relation til videreudviklingen af dette. Dette gøres ved at beskrive en situation, hvor hen har oplevet fremgang og succes i arbejdet på skolebiblioteket, og hvordan lærere, ledelse og elever var en nødvendig del af at gøre det til en succes.

> Beta: Alting som skal holde og bliver holdbart, det tager tid. Det kan ændres på en dag, selvom man gerne ville det. Man må tage meget små skridt og være glad for de små skridt, som man får igennem. For eksempel har jeg fået igennem, at skolen fejrer verdens bogdag med en halv dags aktiviteter. Det gjorde vi for to år siden, og så var der ingen der var kritiske. Selv lærerne, som snakkede med eleverne, fik at vide, at eleverne synes det var fedt. Så det er vi blevet ved med. Så der gælder det bare om at holde fast i, at yes, det er fremgang.[17]

Epsilon har et lignende, og meget positivt perspektiv. Hen italesætter lovændringen som noget næsten organisk, der skal have tid til at spire. Alt man kan gøre, er at skabe de rette forhold og vente på, at det vokser i sit eget tempo. Hen fremhæver dog samtidigt, at hen arbejder i kommune, hvor forudsætningerne og interessen for skolebiblioteket er høj, og at det dermed skaber bedre forudsætninger for implementeringen af loven end i andre kommuner.

> Epsilon: Ligesom i alle andre kommuner er det økonomisk svære tider, men de er sådan "vi bliver nødt til at satse på det her, det er for vigtigt til at lade være. Regeringen er kommet med den her lovændring, så skal vi også tage fat og udføre den i praksis". Jeg er lykkelig på den front.[18]

Gamma er i forhold til de andre meget mere kritisk overfor baggrunden for lovændringen. Mens hen, ligesom de andre, er åben og positivt indstillet overfor ideen om en lovændring, er det den konkrete udførsel, der fanger hens opmærksomhed. På denne måde bliver hens fokus også her på omstændigheder for skolebibliotekarens arbejde, og hvordan denne ikke har nogen direkte kontrol over de forhold. De primære løsninger bliver så at gøre sine oplevelser og holdninger hørt, hvilket hen endnu engang oplever, at de ikke bliver.

> Gamma: Det er som sagt en tandløs løsning. De kunne have gjort betydeligt, betydeligt mere, hvis de faktisk havde forsøgt at løse læsekrisen, men det virker som om, at de skal kunne pege på noget og sige "vi gjorde noget. Se, vi har gjort noget for at løse læsekisen.

[17] Beta: Allt som måste hålla och vara hållbart tar tid. Det kan förändras på en dag, även om man ville det. Man måste ta väldigt små steg och vara nöjd med de små steg man tar sig igenom. Till exempel har jag fått meddelandet att skolan firar Världsbokdagen med en halv dags aktiviteter. Vi gjorde det för två år sedan, och ingen var kritisk. Även lärarna som pratade med eleverna fick höra att eleverna tyckte det var coolt. Så vi har fortsatt med det. Så det handlar bara om att hålla fast vid att yes, det är framsteg.

[18] Epsilon: Och precis som i alla andra kommuner är det ekonomiskt svåra tider, men de är liksom "vi måste investera i det här, det är för viktigt för att inte göra det. Regeringen har kommit med den här lagändringen, så vi måste också komma igång och implementera den i praktiken". Jag är lycklig på den fronten.

> Se hvor gode vi er." Det virker ikke som at de gjorde det af nogen anden årsag, hvis jeg skal være kyniker.[19]

Delta beskriver en oplevelse af at have svært ved at kritisere arbejdsforholdene for meget, da hen oplever, at der ikke findes noget arbejde at få, hvis man ikke er klar på at påtage sig den bemanding og den mængde elever, der søges bibliotekarer til. Hen fremhæver, ligesom Beta og Gamma, hvordan hen er bekymret for, at utydeligheder i loven giver kommunerne mulighed for at undgå at investere i skolebiblioteket på den måde, det var tiltænkt. Specifikt fremhæves muligheden for at ansætte personer uden biblioteksvidenskabelig uddannelse (herunder lærere) som skolebibliotekarer, og at der ikke findes nogen rekommanderet eller lovpligtigt maksimum antal elever per skolebibliotekar.

> Delta: Nu begynder man at bygge en base. Det jeg er bange for nu, er at der er mange skolebibliotekarer der ansættes, uden at have rette forudsætninger, og at man ikke kan nå at følge med, og det bekræfter et billede, som mange allerede har. At man tænker "det virker ikke, vi satser på noget andet i stedet".[20]

> Gamma: Jeg tænker vel, at dels handler det om at det er rigtig godt at de gør det til et krav med bemandede skolebiblioteker. Men så føles det som om de har givet efter på mange punkter (…) Det eneste der står er, at der skal være en skolebiblioteksplan, og at skolebiblioteket skal kunne opfylde den plan. Hvad biblioteksplanen så indebærer er slet ikke nævnt (…) Så bliver man vældigt kynisk. Det her kommer aldrig til at gå. Det gør de bare for at dække problemer på papiret.[21]

Generelt afdækker de udførte interview en oplevelse blandt interviewpersonerne af, at skoleloven ikke lever op til det, de anser som det optimale eller nødvendige for et velfungerende skolebibliotek. Når lovændringen omtales, omtales bagmændene som ”de”. Dette ”de” dækker over flere forskellige grupper: Politikerne, kommunalbestyrelsen, kommunaladministrationen og skolelederne. Alle defineres på en måde og i et eller andet omfang for ansvarlige for udviklingen og/eller implementeringen af lovændringen, og de fejl og mangler, som interviewpersonerne har identificeret. Kritikken dækker altså fra den politiske beslutning og ned til implementeringen på kommunal plan og helt ned på den enkelte skole.

Bibliotekarerne føler sig tydeligvis misforståede i deres arbejde i relation til lovændringen. Da jeg spørger dem, om de oplever at loven adresserer udfordringer de har på arbejdet, svarer flere af dem

[19] Gamma: Som sagt, det är en tandlös lösning. De kunde ha gjort betydligt, betydligt mer om de faktiskt hade försökt lösa läskrisen, men det verkar som om de borde kunna peka på något och säga "vi gjorde något. Titta, vi har gjort något för att lösa läskrisen. Titta vad bra vi är." Det verkar inte så illa att de gjorde det av någon annan anledning, om jag ska vara cynisk.

[20] Delta: Nu börjar man bygga en bas. Det jag är rädd för nu är att det finns många skolbibliotekarier som anställs utan rätt förutsätningar, och att de inte kan följa med, och det bekräftar en bild som många redan har. Att folk tänker "det funkar inte, vi satsar på något annat istället".

[21] Gamma: Jag tror att det delvis handlar om att det är riktigt bra att de ställer krav på bemannade skolbibliotek. Men sedan känns det som att de har gett efter på många punkter (…) Det enda som sägs är att det måste finnas en skolbiblioteksplan, och att skolbiblioteket måste kunna uppfylla den planen. Vad biblioteksplanen innebär nämns inte alls, om man har en väldigt ambitiös biblioteksplan, och en bibliotekarie får i uppdrag att arbeta på fyra olika skolor, då har de ingen chans att leva upp till vad som krävs av dem. Då blir man väldigt cynisk. Det här kommer aldrig, aldrig att fungera. De gör det bara för att dölja problem på pappret.

nej, og samme svar gives til spørgsmålet, om de mærker en forskel. Når der spørges ind til årsagen til dette, er svaret fra Gamma og Delta som før beskrevet, at loven er for uspecifik og uambitiøs.

Alle interviewdeltagere, med undtagelse af Gamma, italesætter, at lovændringen skal have tid til at lande, og at situationen kommer til at forbedre sig med tiden. Her fremhæves både revisioner og ændringer i for eksempel biblioteksplaner, forbedringer og tilpasninger af uddannelser indenfor biblioteksvidenskab til det øgede behov for skolebibliotekarer, og skoleledelse og læreres forståelse for at evner til at inkorporere skolebibliotekaren i skolens arbejdsgange som områder, der over tid vil forbedre situationen. Alfa, Beta og Epsilon beskriver også lovændringen som noget, man må sætte pris på, også selvom de ikke anser den som fejlfri.

Forskellene i narrativerne om lovændringen fremhæver et interessant perspektiv på skolebibliotekarernes position som nogen, der skal tage sig til takke med alle forbedringer, store som små, nogen, der skal og må sætte krav til de lovmæssige forudsætninger, der sættes for deres arbejde, eller som nogen, der skal rumme begge dele i afmålte mængder.

I udsagnene om lovændringen går et tydeligt os-og-dem narrativ igen, som er anderledes end det, der ses i omtalen om samarbejdet på skolen. Hvor ”os” før dækkende over skolebibliotekarerne som profession og gruppe, og ”dem” dækkede over ledelsen og de andre medarbejder på skolen, inkluderes andre medarbejdere som for eksempel lærere nu under betegnelsen ”os”; mens skolens ledelse, kommunen og riksdagspolitikerne kategoriseres som ”dem”. Det leder til en opdeling i hvad der oplevelse som medarbejderne på ”gulvet” med den praktiske erfaring fra virkeligheden i skolen, og dem højere oppe i systemet, der træffer beslutningerne om skolen. Hos alle interviewpersonerne forsvinder os-og-dem narrativet omkring lærerne på skolen, når de taler om lovændringen, som om de i denne kontekst er i samme båd som dem. Om skolens ledelse er ”os” eller ”dem” i denne kontekst varierer lidt, eksempelvis oplever Alfa ledelsen som på hens side, mens Delta oplevelser ledelsen som enten uinteresseret eller uforstående.

I den her kontekst fremstår bibliotekarernes syn på praksisfællesskabet på skolen også som vigtigere eller mere velfungerende for dem, om end dette er ikke er noget de generelt eksplicit udtaler. I omtalen af loven indgår som en usagt grundpræmis for alle interviewpersoner, at skolebiblioteket løfter en vigtig opgave, og at skolebibliotekaren er vigtig og nødvendig resurse for lærerne, og derfor har og bør have en naturlig plads på skolerne, som kan løftes og gøres tydeligere i praksis, hvis altså forudsætningerne for deres arbejde bliver prioriteret. Det virker som om, at de her tænker lærerne som værende på samme side af samme kamp mod samme mål: At skolesystemet får for lidt resurser og for mange benspænd fra politisk side. Dette ses blandt andet også i måden, flere af interviewpersonerne udtrykker sympati og forståelse for lærernes arbejdsforhold.

7 Diskussion

Udover indholdet af hver interviewpersons narrativ, ses der i deres svar en varierende tydelighed i narrativet. Blandt de af interviewpersonerne, der har flere års erfaring som skolebibliotekarer, ses umiddelbart en større tydelighed i deres narrativ, som om dette skyldes en form for større gennemarbejdning. Alfa, Beta og Gamma var også generelt hurtige til at bringe udsagn på banen, som tydeliggør et narrativ, mens Delta og Epsilon tog længere tid om at nå frem til lignende typer af udsagn, og måtte spørges mere ind til for at nå frem til dem. Dette kan muligvis ses som en afspejling af interviewpersonernes forskellige erfaringsniveauer som skolebibliotekarer. Interviewpersonerne med længere erfaring har haft tid til at danne sig et narrativ, og især narrativerne omkring at starte som skolebibliotekar kan dermed forventes at være mere afrundede og statiske, da de ikke længere er nye på deres arbejdsplads, og der derfor ikke sker yderligere hændelser, som kunne påvirke et narrativ om dette. Modsat er Delta og Epsilon, både som nyansatte og som nye i rollen som skolebibliotekar, stadig i gang med at udvikle deres narrativ, både om det at starte som skolebibliotekar og at arbejde som skolebibliotekar generelt. Det betyder i praksis, at interviewpersonerne med mere erfaring i højere grad trækker på hændelser, der ligger længere tilbage i tid, og fortæller om disse hændelser i datid, hvilket nyansatte skolebibliotekarer af åbenlyse årsager ikke på samme måde kan gøre. På denne måde kan narrativerne hos de tre skolebibliotekarer, der har flere års erfaring, ses som mere stationære, da de har haft længere tid til at nå frem til dette narrativ, mens narrativet hos de nyansatte skolebibliotekarer med måneders erfaring i højere grad stadig er under udvikling.

På denne baggrund bliver det interessant at forstille sig, at de Alfa, Beta og Gamma har stået i en lignende situation til den Delta og Epsilon står i nu, og at deres narrativer om deres eget arbejde er en videreudvikling af de mere usikre og undrende narrativer, man ser hos Delta og Epsilon. Samtidig ligner disse narrativer temaer, som er dukket op i tidligere forskning af skolebibliotekarers arbejdsforhold og profession. Det gælder blandt andet oplevelsen af at have svært ved at samarbejde med lærere og ledelse (Centerwall, 2022b; Colvin & Croft, 2024; Folkesson, 2007; Merga & Mat Roni, 2025).

På trods af forskellene i interviewdeltagernes baggrund og deres forudsætninger for at danne et narrativ omkring arbejdet som skolebibliotekar, går flere observationer og perspektiver igen. Samtlige interviewpersoner italesætter en problematik omkring dysfunktion i praksisfællesskabet på skolen. I lyset af Wengers teori om praksisfællesskaber, er det ikke uden konsekvenser, når skolebibliotekarerne oplever ikke at blive inkluderede i fællesskabet på skolen, og når de til tider både passivt og aktivt, bevidst og ubevidst, selv trækker sig fra samarbejdet. Gensidig engagement er centralt for eksistensen af et praksisfællesskab (Wenger, 1998, s. 73). Hvis skolebibliotekarerne oplever at skulle gøre noget ud af sin deltagelse og engagere sig i lærernes arbejdskultur og arbejdsgange, men at dette engagement ikke findes hos lærerne den anden vej, må man miste en del af de effekter, et veletableret praksisfællesskab skaber: En fælles forhandlet samling af information, metoder og redskaber og en fælles intern forståelse, der skaber mening med arbejdet (Wenger, 1998, s. 52-54, 125, 152-153). Dette er samtidigt ting, der alle identificeres som noget, der mangler, eller som noget, der et problem eller en udfordring af interviewpersonerne.

Samtidig kan det også ses som destruktivt for skolebibliotekarernes professionelle identitet. Skolebibliotekarerne har én forestilling om dem selv og deres identitet i rollen som skolebibliotekar og forsøger at tilpasse sig praksisfællesskabet og de andre deltageres forestillinger om dem, hvilket afspejler de første to forudsætninger for identitetsdannelse i Wengers Modes of belonging (Wenger,

1998, kap. 8). Men samtidigt opleves det som svært at få lov at deltage på lige fod med de andre og overbevise og informere de andre deltagere om, at de skal spille netop denne rolle i praksisfællesskabet. Skolebibliotekarerne lader ikke til at opleve, at de andre deltagere i praksisfællesskabet har samme forestilling om dem og deres professionelle identitet som de selv har.

Hvis arbejdsrelateret identitet ikke skabes gennem fællesskabet på den skole, de arbejder på, må den i teorien skabes et andet sted. Dette kan være med til at forklare, hvordan de fleste af interviewpersonerne (Beta, Gamma, Delta og Epsilon) fremhæver et andet fællesskab med andre bibliotekarer som vigtigt for dem i deres arbejde. At disse fællesskaber med andre bibliotekarer i kommunen italesættes som et sted, hvor de føler sig set og forståede, underbygger denne ide om, at dette i stedet bliver et identitetsskabende praksisfællesskab, når de ikke oplever at blive inkluderede i praksisfællesskabet på skolen.

Samtidigt kan man også se interviewpersonernes selvbeskrevne adfærd på skolen som en næsten ekstrem form for performativitet, på samme måde som det ses i Centerwalls studie af skolebibliotekarers professionelle identitetsdannelse (Centerwall, 2019). Dette bliver især tydeligt, når alle fem narrativer fremhæver det som skolebibliotekaren rolle at sørge for at performe deres professionelle identitet og blive set, mens der ikke lægges samme vægt på, hvorvidt lærerne og ledelsen samtidigt har et ansvar for at se dem. På denne måde kan ansvaret for, at der findes en forståelse for skolebibliotekarens arbejdsopgaver og kundskaber, ses som noget, der næsten udelukkende lægges på skolebibliotekaren. Og dette som et ansvar, de generelt påtager sig. Dette gør sig også både gældende hos de erfarne skolebibliotekarer, og de to nye skolebibliotekarer, der blev ansat efter lovændringen, trådte i kraft. Der er altså ikke umiddelbart nogen oplevet forskel på at skulle arbejde som skolebibliotekar ud fra den nye lovændring, når det kommer til samarbejdet med andre professioner på skolen.

Særligt omkring professionel identitet og oplevelsen af bibliotekarens rolle på skolen fremstår de nyansatte skolebibliotekarer mere usikre i deres udmeldinger. En måde at tolke dette på kan være, at de ikke har været i rollen længe nok til at have dannet sig et egentligt synspunkt. Samtidigt kan det også være, at de har synspunkter om dette, men ikke oplever eller føler, at de kan eller skal udtale sig på vegne af deres profession. I praktikken gør det det dog mindre utydeligt (sammenlignet med interviewpersonerne med mere erfaring), hvad omfanget af de oplevede udfordringer på disse områder egentlig er.

Grundlæggende identificerer interviewpersonerne samme situationer og udfordringer, både i relation til deres arbejde og lovændringen. De største forskellige ligger i de forskellige metoder og perspektiver, de bruger til at skabe mening med deres egne narrativer. Visse tager kampen op i forskellige domæner, andre væbner sig med tålmodighed, andre vælger at fokusere på det nære, de selv føler, de har indflydelse på, andre oplever endnu ikke at have overblikket til at vide, hvor de skal starte.

8 Konklusion

Generelt italesætter interviewdeltagerne deres deltagelse i praksisfællesskabet på arbejdspladsen som en af de større udfordringer i arbejdet som skolebibliotekar. Oplevelser af at blive glemt og deres rolle misforstået går igen og leder til oplevelser af ikke at blive samarbejdet med.

Dette spiller ind i interviewpersonernes narrativer om skolebibliotekaren som en, der må klare det meste selv. Dette gør sig især gældende i relation til at tage initiativ og behovet for at performe sin identitet og rolle som skolebibliotekar for at blive set og anerkendt af de andre professioner på arbejdspladsen. Hvorvidt dette fremsættes som et problem, varierer dog fra narrativ til narrativ. De fleste at interviewpersonerne, både erfarne skolebibliotekarer i etablerede stillinger og uerfarne skolebibliotekarer i nyoprettede stillinger fremhæver disse udfordringer omkring deltagelse i praksisfællesskabet og deres position heri som noget, der i nogen grad er en naturlig del af skolebibliotekarens rolle.

Blandt de erfarne skolebibliotekarer ses et mere fasttømret narrativ omkring hvor deres plads er blandt kollegerne og praktikkerne på skolen, som beskrives som værende blevet opbygget gennem års interaktion med kolleger og forsøg på at skabe synlighed for biblioteksvirksomheden. Modsat italesætter de nyansatte skolebibliotekarer deres professionelle rolle som skolebibliotekar som mere diffus, hvor hverken input fra eksempelvis ledelse eller struktur fra tidligere biblioteksvirksomhed på skolen er til hjælp med at vejlede dem eller definere deres rolle.

Selvom de fem interviewpersoners beskrivelser af oplevelser med arbejdet i de fleste tilfælde stemmer overens med hinanden og meget går igen mellem deres berettelser, udviser de alle forskellige tilgange til det oplevede og metoder til at skabe mening ud af det. Således kan man se deres deltagelse i interviewet og deres narrativ omkring deres arbejde som endnu et eksempel på performativitet, synliggørelse og identitetsskabelse. Men manglen på personlig professionel erfaring hos de nyansatte skolebibliotekarer, samtidig med manglen på erfaring med at have skolebibliotek hos skolens ledelse og lærere, gør det sværere at definere egen professionelle rolle og drive relevant skolebiblioteksvirksomhed under disse forhold.

I denne situation fremhæves sammenhold med andre biblioteksfaglige, samt feedback og håndsrækning fra kolleger som centrale for oplevelsen af succes med arbejdet og tryghed i den professionelle rolle. To gennemgående situationer er konsekvent er blevet beskrevet positivt af alle interviewdeltagere: Muligheden for at kontakte og vende spørgsmål og situationer med andre skolebibliotekarer (eller bibliotekarer på folkebiblioteket) fra andre praksisfællesskaber, de er en del af i professionel regi, samt situationer, hvor lærere har taget initiativ og indledt et samarbejde med skolebibliotekaren omkring en specifik arbejdsopgave.

Interviewdeltagerne forholder sig alle skeptiske men i varierende grad håbefuld over for muligheden for, at en lovændring kan lede til positive forandringer for deres profession, om end de ikke oplever, at den seneste lovændring adresserer de udfordringer, der oplever i deres arbejde i dagligdagen. Det brede narrativ omkring effekterne af lovændringen er, at det kommer til at tage tid, før de ønskede effekter kan forventes. For nogle dækker det over et syn på deres arbejdsforhold og branche som noget kulturelt, der tager tid før det tilpasser sig de regler, der kommer på området. For andre handler det om, at det kræver tid at identificere mangler og gøre opmærksom på det i en politisk kontekst. Disse to synspunkter overlapper hos nogle af interviewpersonerne, og ses ikke som gensidigt eksklusive. Hos de nyansatte skolebibliotekarer italesættes same perspektiver, men

med en usikkerhed omkring det begrænsede omfang af egne erfaringer og forudsætningerne for at kunne identificere, hvad der er rimeligt at forvente i rollen som skolebibliotekar.

Interviewpersonernes narrativer omkring den seneste lovændring stemmer overens med deres narrativer om deres egne professionelle identiteter som skolebibliotekarer og deres oplevede roller i skolens praksisfællesskaber. Skolebibliotekaren ses som en form for outsider, der skal argumentere for vigtigheden af sit eget arbejde og gøre en indsats for at synliggøre sig selv. Af denne årsag ses skolebibliotekarens rolle i lyset af lovændringen også som en, der skal væbne sig med tålmodighed, forsøge at løse oplevede udfordringer selv og fortsat profilere, promote og synliggøre egen profession og arbejd efter bedste evne.

Videre forskning kunne med fordel beskæftige sig med at indsamle yderligere perspektiver fra især de skolebibliotekarer, der ansættes i de stillinger, der opstår som resultat af lovændringen. Derudover er dækker dette studie et område, som grundet lovændringen i 2025 nyligt er blevet påvirket af nye omstændigheder. Dette er en udvikling, som på nuværende tidspunkt ikke er færdig med at udfolde sig, da der fortsat ansættes nye skolebibliotekarer i nyopståede stillinger. Samtidig skal skolernes ledelse og andre ansatte fortsat vænne sig til denne nye virkelighed. Af disse årsager er det ligeledes relevant at undersøge omstændighederne for de nyansatte skolebibliotekarers arbejde og den videre udvikling i denne ud i fremtiden.

Referencer

Alexandersson, M., Limberg, L., Lantz-Andersson, A., & Kylemark, M. (2007). *Textflytt och sökslump: Informationssökning via skolbibliotek*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling. https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hb:diva-4312

Austin, J. L. (1975). *How to do things with words: The William James lectures delivered at Harvard University in 1955* (M. Sbisà & J. O. Urmson, Red.; 2. ed.). Harvard University Press.

Bibliotekslag (1996:1596). (u.å.). Hentet 19. april 2026, fra https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/bibliotekslag-19961596_sfs-1996-1596/

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (3. oplag). Liber.

Centerwall, U. (2019). Performing the school librarian: Using the Butlerian concept of performativity in the analysis of school librarian identities. *Journal of Librarianship and Information Science*, *51*(1), 137–149. https://doi.org/10.1177/0961000616678308

Centerwall, U. (2022a). *Att ta plats och göra skillnad: Skolbibliotekariepraktiker i framgångsrika verksamheter*. https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hb:diva-27634

Centerwall, U. (2022b). In plain sight: School librarian practices within infrastructures for learning. *Journal of Librarianship and Information Science*. https://doi.org/10.1177/09610006221140881

Centerwall, U., & Schultz Nybacka, P. (2022). Skolbibliotek för demokrati, lärande och kultur. I R. Blomgren, K. Michnik, & J. Sundeen (Red.), *Biblioteksgeografin* (1. oplag). Studentlitteratur.

Colvin, K., & Croft, M. L. (2024). Indicators of Successful School Librarian and Teacher Collaboration: A Phenomenology. *School Library Research*, *27*. https://eric.ed.gov/?id=EJ1451458

Dahl, P., & Lindqvist, U. (2025). *Profession i förhandling: Skolbibliotekariers roll i ljuset av den nya lagändringen*. https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hb:diva-34394

Farmer, L. S. J. (2019). School librarians in Sweden: A case study in change. *IFLA Journal*, *45*(4), 344–352. https://doi.org/10.1177/0340035219845018

Farmer, L. S. J. (2020). Swedish School Librarianship: Meeting New Challenges. *International Research and Review, Journal of Phi Beta Delta Honor Society for International Scholars*, *9*(2), 43–55.

Folkesson, L. (2007). Samspel mellan lärare och bibliotekspersonal. I L. Limberg, M. Alexandersson, A. Lantz-Andersson, & M. Kylemark (Red.), *Textflytt och sökslump: Informationssökning via skolbibliotek* (2. oplag). Myndigheten för skolutveckling.

Gärdén, C. (2017). *Skolbibliotekets roll för elevers lärande: En forsknings- och kunskapsöversikt år 2010-2015*. Kungliga biblioteket.

Hansson, J., Hedemark, Å., Kjellman, U., Lindberg, J., Nolin, J., Sundin, O., & Wisselgren, P. (2018). *Profession, utbildning, forskning: Biblioteks- och informationsvetenskap för en stärkt bibliotekarieprofession*. https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-451461

Komunala bibliotek, skolbibliotek, 1912:8 (1912). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/statens-offentliga-utredningar/kommunala-bibliotek-skolbibliotek_d9e08b2/

Kungliga Biblioteken. (2025). *Skolbiblioteksstatistik för 2024* [Dataset]. https://www.kb.se/for-bibliotekssektorn/biblioteksstatistik/hamta-ut-skolbiblioteksstatistik.html

Lag om allmänna bibliotek, Lovforslag No. SDK 1492/2016 (2017). https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/2016/1492

Lindberg, J. (2015). *Att bli bibliotekarie: Informationssökning och yrkesidentiteter hos B&I-studenter och nyanställda högskolebibliotekarier*. https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hb:diva-36

Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa, LOV-2023-06-09-30 (2024). https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2023-06-09-30?q=skolebibliotek

Lov om ændring af lov om folkeskolen og lov om biblioteksafgift, 1633 (2025). https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2025/1633#P1

Luo, L., & Wildemuth, B. M. (2017). Semistructured interviews. I B. M. wildemouth (Red.), *Applications of social research methods to questions in information and library science* (2. oplag, s. 248–257). Libraries Unlimited.

Markless, S., Bentley, E., Pavey, S., Shaper, S., Todd, S., & Webb, C. (2016). *The Innovative School Librarian*. Facet Publishing. https://doi.org/10.1108/00242531011038604

Merga, M. K., & Mat Roni, S. (2025). School library professionals' perspectives on current and future workforce challenges. *Journal of Librarianship and Information Science*, *58*(1), 300–313. https://doi.org/10.1177/09610006241309104

Palmgren, V. (1911). *Förslag angående de åtgärder, som från statens sida böra vidtagas för främjande af det allmänna biblioteksväsendet i Sverige*. Kungliga biblioteket. http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kb:eod-749841

Riessman, C. K. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. SAGE.

Rosenberg, T. (2006). Judith Butler och den nya genuspolitiken. I *Genus Ogjort*. NORSTEDTS AKADEMISKA FÖRLAG.

Skolbibliotek för bildning och utbildning, SOU 2021:3 (2021). https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2021/01/sou-20213/

Skollag, (2010:800) (2010). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/

Stärkta skolbibliotek, Proposition 2023/24:164 (2024). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/starkta-skolbibliotek_hb03164/

Vetenskapsrådet. (2024). *God forskningssed 2024* [Text]. https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2024-10-02-god-forskningssed-2024.html

Wenger, E. (1998, juli 28). *Communities of Practice: Learning, Meaning, and Identity*. Cambridge University Press. Cambridge Aspire Website. https://doi.org/10.1017/CBO9780511803932

Wildemuth, B. M. (2017). *Applications of social research methods to questions in information and library science* (2. Udgave). Libraries Unlimited.

Williams, G. (1984). The Genesis of Chronic Illness—Narrative Re-Construction. *Sociology of Health & Illness*, *6*(2), 175–200. https://doi.org/10.1111/1467-9566.ep10778250

Bilag

Bilag 1: Interviewguide

Interviewguide

Generel vejledning til interviewpersonen:

- Spørgsmålene er vejledende. De må gerne styre samtalen i retninger, jeg ikke explicit spørger efter.
- De opfordres til at komme med konkrete eksempler på det, vi taler om. Findes der nogen specifik situation, som fungerer som eksempel?

Bakgrundsfrågor

3. Hur mycket erfarenhet som skolbibliotekarie, annan erfarenhet sen tidigare?
4. Berätta om varför och hur du blev skolbibliotekarie.
5. Vilka anser du vara de viktigaste syftena med ditt arbete?
6. Hur var det att börja som skolbibliotekarie?
    - … Och börja samarbeta med annan personal?
    - Hur är det för dig nu i ditt nuvarande jobb?

Utmaningarna med att jobba som skolbibliotekarie

7. Vad är det svåraste med ditt arbete?
    - Upplever du några återkommande problem eller konflikter i ditt arbete?
    - Hur upplever du dina möjligheter att uppnå det du tycker är viktigt i ditt arbete?
8. Hur är samarbetet med andra yrkesgrupper på arbetsplatsen? Kan du ge exempel på hur det fungerar i praktiken? (t.ex. möten, planering av undervisning)

Den nya lagstiftningen, som gör det till ett krav att ha biblioteksplan och bemannade skolbibliotek

9. Känner du att lagstiftningen tar upp utmaningar du upplever i ditt arbete?
10. Känns det som at den har påverkat ditt arbete/arbetsplats på något sätt?
    - T.ex. relationer med kollegor, resurser, tid?
11. Förväntade du att det skulle ha en effekt?

12. Vad tycker du om lagändringen?

Bilag 2: Samtykkeblanket

HÖGSKOLAN I BORÅS
Akademin för bibliotek, information, pedagogik och IT; Sektionen för biblioteks- och informationsvetenskap

Datum 2026-03-11
Petrine Ladegaard Nylander

Samtycke till insamling och behandling av uppgifter om dig

Som en del av kursen Kandidatuppsats 31BUP1 B06V6 vid Högskolan i Borås utför jag en studie med syftet att undersöka skolbibliotekariers upplevelser av arbetsförhållanden på grundskolor i ljuset av den nye skollagen, som från politiskt hål har ökat fokus på skolbiblioteken och skolbibliotekariens arbete.

Jag som utför studien skulle vilja att du godkänner röstupptagning av det intervju, du kommer att delta i.
Röstupptagningen kommer bli transkriberat och använd som underlägg för analys i studien, för att få inblick i skolbibliotekariers perspektiv på ämnet.

Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för behandlingen, som sker med stöd av artikel 6.1 (a) i dataskyddsförordningen (samtycke).

Uppgifterna kommer att användas av mig samt vara tillgängliga för lärarna på den aktuella kursen och centrala administratörer vid högskolan. Uppgifterna kan dock vara att betrakta som allmänna handlingar som kan komma att lämnas ut i det fall någon begär det i enlighet med offentlighetsprincipen.

Uppgifterna kommer att lagras inom EU/EES eller tredje land som EU-kommissionen beslutat har en skyddsnivå som är adekvat, dvs. tillräckligt hög enligt dataskyddsförordningen. Uppgifterna kommer att raderas när de inte längre är nödvändiga.

Resultatet av studien kommer att sammanställas i avidentifierad form och presenteras så att inga uppgifter kan spåras till dig.

Du bestämmer själv om du vill delta i studien. Det är helt frivilligt att lämna samtycke, och du kan när som helst ta tillbaka ett lämnat samtycke. Dina uppgifter kommer då inte att användas mera. På grund av lagkrav kan högskolan dock vara förhindrade att omedelbart ta bort uppgifterna.

Jag samtycker till att uppgifter om mig samlas in och behandlas enligt ovan.

_____
Underskrift

_____
Namnförtydligande

_____
Ort och datum

Information om behandlingen av personuppgifter

Din personliga integritet är viktig för oss på Högskolan i Borås. Därför är vi angelägna om att all behandling av personuppgifter sker på ett korrekt och säkert sätt i överensstämmelse med gällande lagar och förordningar. Högskolan följer bland annat dataskyddsförordningen, mer känd som GDPR.

Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för all behandling av personuppgifter inom högskolans verksamhet. Om du har några frågor kring hur dina personuppgifter behandlas kan du läsa mer om hur högskolan behandlar personuppgifter på vår webbplats, http://www.hb.se/dataskydd. Du är också välkommen att kontakta ansvarig för den aktuella kursen med frågor.

Dina rättigheter

- Högskolan är öppen med hur vi behandlar dina personuppgifter. Om du vill veta vilka personuppgifter som vi behandlar om dig kan du kostnadsfritt en gång per år begära ett utdrag med information om detta (ett så kallat registerutdrag). För att beställa ett registerutdrag kan du använda blanketten för begäran om registerutdrag på högskolans webbplats, http://www.hb.se/dataskydd.
- Om du lämnar samtycke (godkännande) till behandling av dina personuppgifter kan du när som helst ta tillbaka samtycket. Vi kommer då inte att fortsätta att behandla dina personuppgifter. Uppgifter som har offentliggjorts påverkas däremot i regel inte av ett återkallat samtycke. På grund av lagkrav kan vi även vara förhindrade att omedelbart radera uppgifterna.
- Du har rätt att inte bli föremål för automatiserat beslutsfattande, inklusive profilering, dvs. beslut som fattas på teknisk väg utan mänsklig inblandning. Högskolan fattar inte sådana beslut.
- Du har rätt att få behandlingen av dina personuppgifter begränsad.
- Du har rätt att få dina personuppgifter ändrade eller kompletterade om de skulle visa sig vara felaktiga eller ofullständiga.
- Du har rätt att i vissa fall få dina personuppgifter raderade.

- Du har rätt att få dina personuppgifter i ett allmänt använt format för att överföra dessa till en annan personuppgiftsansvarig.
- Du har rätt att klaga på högskolans behandling av dina personuppgifter till Integritetsskyddsmyndigheten, som är tillsynsmyndighet.

Kontakta oss

Personuppgiftsansvarig

Högskolan i Borås

501 90 BORÅS

Tel. 033-435 40 00

E-post: registrator@hb.se

Org.nr: 202100-3138

Dataskyddsombud

Åsa Dryselius

E-post: dataskydd@hb.se